

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerkljami, razmnožen na ciklostili. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni 'Dobrodob' v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni 'Slovenija' pod Vojškim pri Idriji, do 7. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasedeni Evropi.

TRST - Ul. Montecchi 6 - Tel. 040/7796600
 GORICA - Drevored 24 maggio 1 - Tel. 0481/533382
 CEDAD - Ul. Restori 28 - Tel. 0432/731190
 1500 LIR POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI
 SPED. IN ABB. POST. GR. 1/50%

DARILA!
HOINKO
 HRANILNA KNJIZICA
 SAMO ZA MLAJŠE OD
 14 LET!
DARILA!

BCIKB BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
 TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

SOBOTA 2. MARCA 1996

Ugodno pismo iz Rima

MARJAN KEMPERLE

Dolinsko didaktično ravnateljico Ksenijo Dobrila je 14. februarja čakalo na soli presečenec: pismo, s katerim je italijanski minister za solstvo Giancarlo Lombardi odgovoril na dopis, ki mu ga je tri tedne prej poslal Kolegij ravnateljev slovenskih sol. Slovenski ravnatelji so hoteli ministra opozoriti na zgoče vprašanje tako imenovane »racionalizacije« solske mreže. Minister je na opozorilo odgovoril z zagotovilom: »Za letošnje leto zagotavljam največjo pozornost za ohranitev sol s slovenskim učnim jezikom.« Te in druge besede, zapisane na uradnem papirju italijanskega ministra za solstvo, imajo vsekakor svoj pomen. To je priznal tudi tržaski solski skrbnik, ko so ga slovenski ravnatelji seznanili z vsebino pisma.

Ministrovo pismo predstavlja mejnik v odnosih med slovenskimi solniki in italijansko solsko upravo. Menda je prvič, da so bili slovenski solniki deležni take neposredne pozornosti stevalke ena italijanskega solstva. Odgovor Kolegiju slovenskih ravnateljev pomeni, da ga minister priznava, kot ga je že kmalu po ustanovitvi priznal tudi tržaski solski skrbnik.

Pismo je pisano v zelo spravljenem tonu. Lombardi nekako priznava, da se ob vprašanju »racionalizacije« slovenskih sol ne gre strogo držati splošnih vsedravnih norm, opozarja pa tudi, da posamezne sole ni mogoče obdržati, če le-ta izgubi svojo pravo solsko funkcijo.

Mar to pomeni, da italijanske solske oblasti ne bodo več vsiljevale slovenski soli enostranskih rešitev, kot so to počenjale doslej? Morda. O tem bo pričala bodočnost.

Danes je pomembno predvsem, da se je minister za solstvo odzval pismu slovenskih solnikov in v njem nakazal tisto in v njem sodelovanja v odnosih med italijansko solsko strukturo in zamejsko solo, za kar si je manjšinska skupnost dolga leta zaman prizadevala. To odprtost bi morala sedaj naša sola izkoristiti.

Ministrovo pismo je prispelo v Trst sedem mesecev po obisku predstavnikov enotnega solskega odbora na ministrstvu. Morda pa tisti obisk ni bil zaman.

Rai noče pogajanja s Cecchijem Gorijem

MILAN - Predsednica Raia Letizia Moratti se ne bo pogovarjala s Cecchijem Gorijem o pravicah za prenos nogometnih televizijskih tekem. Tako je pvedala včeraj menedžerka na novinarski konferenci v Milanu, na kateri je brnila lastno delo in delo upravnega sveta. Cecchi Gori, ki je bil pripravljen na pogajanja, je iz Firenc takoj odvrnil, da

»bom pač obdržal vse«.

Predsednico in upravni svet ostro kritizira leva sredina, medtem ko desna sredina obtožuje premiera Dinija, da je pomagal svojemu televizijskemu zavezniku Cecchiju Goriju. Oboji pa soglasajo v oceni, da je za Rai udarec lahko usoden. Novinarji Raia pa so za ponedeljek napovedali protestno stavko.

Na 2. strani

Iz Trsta poziv vladam EU za hitrejšo širitev na vzhod

TRST - Na tržaski Pomorski postaji se je včeraj začelo dvodnevno mednarodno zasedanje pod geslom Koledar za Evropo, katerega namen je pripraviti predloge oziroma sugestije vladam paetnajsterice za pospešitev in olajšanje procesa vključevanja držav srednje in vzhodne Evrope v Evropsko unijo.

Na 3. strani

ITALIJA / KRVAV EPILOG TRITEDENSKEGA STRAHU NA JUŽNEM TIROLSKEM

Meranski serijski morilec ubil še dve osebi in sebe

MERAN - Serijski morilec, ki je tri tedne ustrahoval Meran, je včeraj raje napravil samomor, kot da bi se predal. Preiskovalci so ugotovili, da je to 40-letni pastir Ferdinand Gamper, ki je pred samomrom ubil lastnika poslopja, v katerem je stanoval, ob posegu karabinjerjev pa je ubil še nekega podcastnika. Njegovo 22-kalibrsko puško s prezaganim kopitom in cevjo so poslali balističnim izvedencem, ki morajo ugotoviti, ce je to orožje, s katerim so bile od 8. februarja v Meranu ubite stiri osebe. V poslopju, ki je zgorelo in kjer je Gamper napravil samomor, so našli tudi enak nahrbtnik, kot ga je imel morilec, ki je 27. februarja ubil Paola Vecchiolinija. Po vsem tem so včeraj končno na prostost izpustili 24-letnega Luco Nobileja, ki so ga po krivem obtožili, da je serijski morilec prvih treh žrtev.

Na 11. strani

Pred končnim napadom varnostnih sil so predelani senik, v katerem je stanoval Ferdinand Gamper, zajeli plameni, ki so ga skoraj v celoti uničili (Telefoto AP)

Minister za šolstvo odpisal slovenskim ravnateljem

TRST - Minister za solstvo Giancarlo Lombardi je odgovoril na pismo, ki mu ga je Kolegij ravnateljev slovenskih sol pisal januarja. V pismu zagotavlja »največjo pozornost za ohranitev sol s slovenskim učnim jezikom«, obenem pa pise, »da bi morali preveriti, ali obstaja na ravni visjih srednjih sol potreba po ustanovitvi novih sekcij ali specialističnih smeri.«

V uvodu je minister za solstvo v zvezi z racionalizacijo solske mreže, ki je bila povod za pismo naših ravnateljev, za-

pisal, da je treba pri izpeljavi racionalizacije upoštevati specifične krajevne potrebe in stvarnosti, ter dodal, da obveze o zasciti prebivalstva slovenskega prebivalstva upravičujejo odstopanja kar se tiče splošno sprejetih norm o racionalizacijskih ukrepih.

Slovenski ravnatelji so izrekli ugodno mnenje o pismu, saj je minister precej spravljen do zahtev slovenske sole. O njem so seznanili tudi tržaskega solskega skrbnika, ki je pismo ocenil kot pozitiven dokument.

Na 5. strani

DELEGACIJA LDS V TRSTU / NA VABILO SKGZ

Italijansko-slovenski odnosi bremenijo položaj manjšine

TRST - Na politični ravni se italijansko-slovenski odnosi ne izboljšujejo, kar se posebej bremenijo položaj slovenske manjšine v Italiji. Stališče LDS glede tega precega vprašanja so včeraj v Trstu zagovarjali Dimitrij Rupel, Jadranka Sturm-Kocjan in Roman Jakic, ki so se kot gostje SKGZ udeležili več srečanj, prva na vrsti je bila novinarska konferenca (foto KROMA). Poseben poudarek je bil seveda dan odnosu oz. pomoči Slovenije manjšini v Italiji, ki doživlja izredno težke trenutke. Po mnenju delegacije LDS italijansko naslanjanje na preteklost ni koristno.

Na 4. strani

Jutri v Nedeljskih temah Primorskega dnevnika

Dejstva o fojbah

V teh dneh se v tržaskem časopisu pojavljajo razni zapisi o fojbah. Vendar pa o številu žrtev in o njihovi istovetnosti obstajajo zgodovinski dokumenti. Te dokumente ze dalj časa preučuje raziskovalka Arhiva Slovenije Nevenka Troha, ki je pripravila zanimiv zapis z naslovom Genocid ali kaznovanje fašističnih zločinov.

V Sloveniji se je razvila živahna razprava o obstoju slovenske manjšine v Hrvaški. Teze posameznih političnih skupin so različne, vendar pa je Institut za narodnostna vprašanja prav pred kratkim izdal zbornik z naslovom Slovenci v Hrvaški. Zbornik predstavlja Bojan Brezigar, ki ugotavlja, da je iz zajetne knjige razvidno, da slovenska manjšina na Hrvaškem dejansko obstaja.

Aleksij Kalc pa pise o knjigi, ki je pred kratkem izšla pri nas in o kateri smo sicer že poročali. Gre za pomembno delo Bruna Volpija Lisjaka Slovensko pomorsko ribištvo skozi stoletja - od Trsta do Timave.

Tokrat začenjamo z novim potopisom Marine Furlan, ki nas bo v šestih nadaljevanjih popeljala po Srilanki. Za ljubitelje zgodovine pa objavljamo dve strani o tem, kaj je pisal Primorski dnevnik pred 50 leti.

Na naslovnici Nedeljskih tem pa Vojmir Tavčar komentira dogajanja v italijanski radiotelevizijski družbi RAI, ki so bila v zadnjih dneh v središču pozornosti italijanske javnosti.

**DANES
V OSPREDJU**

Koledar za Evropo, ali kako pospešiti širjenje Evropske unije proti vzhodu

Plenarno zasedanje predstavnikov sedemnajstih držav, ki pripravljajo predloge za pospešitev procesa širjenja Evropske unije

Slovenija nelagodni gost zasedanja

Slovenija je bila včeraj neviden, a močno navzoč in na trenutke tudi zelo nelagodni gost trzaskega zasedanja. V skrbno pripravljenih dokumentih za mednarodno srečanje je sicer dosledno navedena med desetimi članicami skupine držav kandidat za širjenje Evropske unije na vzhod, vendar se - z izjemo trzaskega župana - nobeden od govornikov ni neposredno lotil njenega problematičnega zadržanja pri približevanju k Bruslju. Iz spostovanja do italijanskih prirediteljev so se govorniki (kot npr. Avstrijec Adrosch, ki je dejal, da bo Slovenija že v 15 letih dosegla stiri petine avstrijske gospodarske moči) omejili le na poudarjanje potrebe po pospešitvi procesa širjenja EU, njihovo zadrego pa je najbrz najbolje ponazoril predstavnik največje italijanske bančne grupacije, ko je postavil na dnevni red potrebo po ukinitvi rezima veta v tem širjenju. (vb)

Vlasta Bernard

TRST - Kako se bo na tem koncu tisočletja razvijala Evropa in kaksne gospodarske in socialne ovire bo morala preseči v procesu združevanja razdvojenega kontinenta? Ali z drugimi besedami, kako pospešiti in olajšati širjenje Evropske unije proti vzhodu? Dunajski International Vienna Council (IVC) in bruseljska European league for economic cooperation (ELEC) - obe telesi sta bili ustanovljeni prav za spodbujanje sodelovanja med različnimi gospodarsko-financijskimi sistemi - sta za razpravo o teh vprašanih izbrali Trst, kjer sta s pomočjo krajevne CRT-Bance organizirali tretje mednarodno srečanje z naslovom Koledar za Evropo in nanj povabili zastopnike 17 držav. Na trzaski Pomorski postaji se je tako včeraj zbralo več kot sto predstavnikov gospodarskega in političnega življenja iz držav Evropske unije in iz srednjevzhodne Evrope, ki bodo svoje intenzivno delo zaključili danes s predstavitvijo »Trzaskih priporočil 1996«. Po dunajskih priporočilih evropskim vladam iz leta 1994 in bruseljskih iz lanskega leta bodo to že tretja priporočila, katerih namen je spodbuditi evropske vlade k pospešitvi procesa širjenja Evropske unije proti vzhodu, za kar bo priložnost že 29. tega meseca na medvladni konferenci v Turinu.

Ze na včerajšnjem uvodnem plenarnem zasedanju je bilo slišati kritične pripombe o preiskromnem zanimanju evropske petnajsterice za izdelavo tako strategijskega kot finančnega načrta širjenja Unije. Poglabitev predvključevalne strategije in potreba po njeni večji transparentnosti sta sicer glavni temi starih specifičnih okroglih miz, ki so sledile dopoldanskemu plenarnemu zasedanju. Tena-remu je odprl podpredsednik dunajskega IVC Umberto Agnelli, ki je priložnost izbral za relansiranje političnega pomena Unije, brez katere po njegovih besedah ne bo mogoče dokončati gospodarske integracije in sprejeti izzive globalizacije, ki zadevajo tako članice kot kandidatke za vstop v Evropsko unijo. Prav iz tega razloga ni mogoče odlašati z monetarno unijo, vendar je treba relansirati Delorsov nacrt, po katerem mora gospodarska unija iti v korak s socialnim napredkom. Italija si ne more privoščiti zaostajanja, čeprav ji je Agnelli priznal olajševalno okolje, da so njene težave pri vključevanju v monetarno unijo podobne kot tiste, s katerimi se soočajo države v tran-

ziciji. Za oboje, je dejal, je pomembno stopiti v Evropo z urejeno »hiso«, in to ne samo v gospodarskem pogledu, ampak tudi z vidika polne politične participacije.

Veliko opozoril je bilo že v uvodnem delu zasedanja namenjeno problemu narascanja brezposelnosti na celini, ki ga je izpostavil tudi predsednik organizacije evropskih industrijcev Carlos Ferrer. Po njegovih besedah gospodarska rast sama po sebi ne zadostuje, potrebne so strukturne reforme, ki bodo privedle k cenejši in hkrati učinkovitejši socialni državi ter zagotovile proznejši trg dela. Rabimo torej pogumne izbire, je dodal, ki so se jih politiki doslej izogibali zaradi strahu pred izgubo volilnega konsenza, medtem ko se državljani Evrope morajo zavedati, da so nekateri ukrepi neizbežni in da je izgradnja skupne Evrope predvsem stvar njih samih.

Države na prehodu v tržno gospodarstvo oziroma kandidatke za vstop v Unijo potrebujejo več nasvetov kot gnotne pomoči, je prepričan Alfonso Jozzo, generalni direktor bančne grupe San Paolo iz Turina, ki je na zasedanju posegel kot član italijanskega odbora bruseljske zveze za gospodarsko sodelovanje ELEC. Po njegovem mnenju bi bilo med drugim potrebno preuciti tudi problem veta, priložnost za to pa bi bila lahko že turinska medvladna konferenca, na kateri naj bi namesto soglasnega pristanka uvedli večinskega, posebno kar zadeva vprašanje asociacijskih sporazumov. Slovenija v tem kontekstu ni bila posebej omenjena, čeprav je

veliko govornikov mislilo izrecno nanjo, v nekaterih primerih tudi z očitno zadrego. To pa ne velja za trzaskega župana Riccarda Illyja, ki je svoj pozdravni poseg seveda osredotočil na središčno evropsko vlogo tega mesta in na problem, ki ga za njeno polno uveljavitev predstavlja italijanski veto na pridružitve Slovenije k Evropski uniji. Opozoril je na potrebo po večji politični homogenosti v evroskih tokovih zahod na severni in na južni strani Alp: medtem ko na severu ni pro-

blemov v strategiji širjenja Unije, je na južni strani Alp Slovenija pravni zamasek, ne samo v carinskem, ampak tudi v psihološkem smislu. Trzaski župan je svoj poseg tako se enkrat končal s pozivom svojih državi in njenemu podjetniškemu razredu, naj se zavzame za odstranitev te ovire.

Za širjenje Evropske unije proti vzhodu se je v svojem pozdravu zavzel tudi predsednik CRT-Bance Roberto Verginella, ki je povedal, da je bila trzaska hranilnica prva italijanska banka, ki je

ustanovila mešano bančno družbo na Hrvaškem, sicer pa ima predstavništva tudi v Sloveniji, Madžarski in Češki. Tretji pozdravni nagovor je imel rektor trzasko univerze Giacomo Borruso, ki je opozoril na potrebo po prilagoditvi infrastrukture kot na pogoj za konkretno integracijo.

Uvodnim poročilom in pozdravom so sledili se posegi starih poročevalcev na okroglih mizah, ki so razdeljene po naslednjih tematikah: Koledar za Evropo (uvodni referat madžarskega parlamentarca Bele Ka-

darja), Politične, ekonomske in finančne spremembe po zasedanju Evropskega sveta v Essnu (uvodni referat avstrijskega izvedenca Hannesa Androscha), Socialne razmere v perspektivi pridruženja držav centralne Evrope in Balkana (uvodni referat predstavnika nemškega odbora East-West Otta Wolff von Amerongen) in Potreba po reformi programa Phare (uvodni referat predstavnika poljskega zunanega ministrstva Pawela Sameckija).

TRST / NA TRGOVINSKI ZBORNICI POSVET ZDRUŽENJA DIALOGHI EUROPEI

Čezevropske prometne zveze kot ogrodje evropskega razvoja

Trst in Dežela se morata vključiti v velike komunikacijske povezave

TRST - Vprašati se je treba, katera je vloga Furlanije Julijske krajine v Evropi, ki se naglo spreminja; po padcu berlinskega zidu se gospodarstvo na Vzhodu naglo postavlja na trdne noge; to izredno oportunistično je treba zato izkoristiti, za dosego tega cilja pa so potrebne učinkovite prometne povezave. Tem vprašanju je bilo posvečeno včerajšnje zasedanje na Trgovinski zbornici, ki ga je pod naslovom »Visoka hitrost in jadranski koridor - Furlanija Julijska krajina v čezevropskih mrežah« priredilo združenje »Dialoghi Europei«. Na njem so spregovorili predsednik Trgovinske zbornice Adalberto Donaggio, trzaski župan Riccardo Illy, predsednika trzasko in beneške pristaniške ustanove Michele Lacalamita in Claudio Boniciolli, rektor Trzasko univerze Giacomo Borruso, evropski poslanec Cesare De Piccoli,

podpredsednik evropskega parlamenta Renzo Imbeni, glavno poročilo pa je imel evropski poslanec Giorgio Rossetti; zasedanje je sklenil deželni odbornik za prevoze Giorgio Matassi.

Namen zasedanja je bil predvsem proučiti razne predloge o prometnih in vodnih povezavah, ki zadevajo nase deželo, zaključke pa posredovati institucionalnim organom, predvsem evropskemu parlamentu, ki bodo nato odločale. Sicer pa je že predsednik TZ Donaggio v pozdravnem nagovoru jasno poudaril, da je Trst pravi most do vzhodne Evrope za vse gospodarske tokove; če pa želi celovito odigrati svojo vlogo je nujno, je dodal, da se vključi v velike komunikacijske zveze; za dosego teh ciljev pa je nujna povezava med vsemi zainteresiranimi osebki in institucijami. Glavni pobudnik zasedanja evropski poslanec Giorgio Rossetti pa je v

svojem razčlenjenem poročilu obrazložil razloge, zaradi katerih so se komunične institucije odločno zavzele za čezevropske prometne mreže. Po letu 1992 se namreč vse bolj uveljavlja evropsko tržišče brez meja; meje so padle, komunikacijske zveze pa se niso prilagodile novi politični stvarnosti. Potrebno je zato uresničiti boljše čezevropske zveze; EU se tega dobro zaveda, je dodal Rossetti, soča pa se tudi z zelo resno zaposlitveno krizo. Čezevropske prometne zveze naj bi zato po njegovih besedah postale pravo ogrodje evropskega razvoja.

Trzaski župan Illy pa je odločno izpostavil vlogo Trsta v srednjeevropskem prostoru in se zavzel za boljše sodelovanje z zaledjem, za katero so nujno potrebne učinkovite prometne povezave z zaledjem, predvsem s Slovenijo. Predsednik beneške pristaniške ustanove Clau-

dio Boniciolli pa je predvsem poudaril, da morajo v Evropi razumeti, da se v Italiji predstavljajo načrti, ki zadevajo celotno evropsko skupnost; predsednik trzaskega pristanišča Lacalamita pa se je zavzel predvsem za jadranski vodni koridor in izrazil željo, da bi se načrti kmalu uresnicili. Rektor Trzasko univerze Borruso pa je poudaril, da se je treba za uresničevanje teh načrtov povezati z drugimi deželami, evropski poslanec De Piccoli pa je dodal, da se Evropa nahaja v takih geopolitičnih pogojih, da te načrte lahko sedaj uresnicijo. Renzo Imbeni pa je predvsem poudaril, da je treba načrte uresniciti, v veliki meri pa je treba upoštevati mnenje prebivalstva. Deželni odbornik Giorgio Matassi pa je med drugim poudaril interes Dezele, da se tudi Slovenija in Hrvaška vključita v sistem čezevropskih povezav.

TRST / PREDSTAVNIKI LDS O ITALIJANSKO-SLOVENSkih ODNOSIH

Nerazveseljiva raven odnosov še najbolj bremeni manjšino

Dimitrij Rupel, Jadranka Šturm in Roman Jakič so bili gostje SKGZ

TRST - Odnosi med Italijo in Slovenijo se ne izboljšujejo, nasprotno, kar negativno pogojuje položaj slovenske manjšine v FJK, do katere (in tudi do drugih) Slovenija se ni zavzela pravega državnega odnosa. To so v grobem osnovna stališča, ki so jih med včerajšnjim obiskom v Trstu na zastavljeno temo - italijansko-slovenski odnosi in položaj Slovencev v Italiji - zagovarjali ugledni predstavniki stranke Liberalne Demokracije Slovenije. V delegaciji, ki jo je v Trst povabila Slovenska kulturno-gospodarska zveza, so bili predsednik sveta LDS, predsednik strankinega odbora za mednarodne odnose in ljubljanski zupan Dimitrij Rupel, poslanka DZ Slovenije in vodja delovne skupine za manjšine v DZ Jadranka Šturm Kocjan in vodja službe za mednarodne odnose LDS Roman Jakič. Predstavniki LDS so se najprej udeležili novinarske konference (foto KROMA), nato so se sestali z delegacijo SKGZ, zvečer pa je bilo javno srečanje v Gregorčičevi dvorani.

Dimitrij Rupel je predvsem izpostavil splošno osuplost Slovenije, stranke in tudi osebno nad italijansko težnjo po zaviranju reševanja odnosov s svojo sosedo oz. njenega vključevanja v Evropo, s čimer mlado državo potiska na Balkan. Se posebej glede na dejstvo, da sta poleti '92 Italija in Slovenija priznali veljavnost mednarodnih dogovorov, ki sta jih sklenili bivša Jugoslavija in Italija. Gospo-

darsko sodelovanje med državama se krepí, medtem ko raven političnih odnosov ni tako dobra kot bi lahko bila. Na tem področju, je rekel Rupel, se je veliko nakopilo, tako italijansko zunanje ministrstvo se ni presešlo veta, v FJK prihaja do zapiranja slovenskih sol, v Trstu so težave z rabo slovenskega jezika. Z ostrino pa se postavljajo ideološke zadeve, za katere je veljalo prepričanje, da so že zdavnaj rešene. In v Evropi tudi so, zato po Rupelovem mnenju v Evropi nihče ne razume, za kaj gre. Ko bi namreč svoje sedanje odnose Nemčija in Francija nastavljal, kot jih Italija do Slovenije, bi takoj prislo do vojne. Slovenija si želi dobrih odnosov z Italijo, od Italije tudi veliko pričakuje, glede slovenske manjšine ureditev odnosa v obliki pogodbe, kot je to storila z nemškogovorečo manjšino na južnem Tirol-

skem. Po mnenju Jadranke Šturm je Italija, ki ji je bila nekdanj za vzor, izgubila politični ponos in dialog, ki ga vsiljuje mladi sosedni državi, je nesprejemljiv. Velika škoda je, da se toliko energij troši za reševanje že rešenih stvari. V sedanjem nerazveseljivem položaju pa je seveda najbolj izpostavljena manjšina, ki je v nekaterih delih že kar eksistenčno ogrožena. Roman Jakič pa je predvsem naglasil vlogo LDS pri zavzemanjih za izboljšanje odnosov, povedal pa je tudi, da se je stranka vselej odzvala, ko je prislo do ponovnih zahtev in o vsem obveščala tudi mednarodne organizacije (npr. Svet Evrope).

Na novinarsko vprašanje, če je Slovenija storila vse, kar je mogla v korist in pomoč slovenske manjšine v Italiji, je Jadranka Šturm povedala, da ni bilo storjeno še vse. Predvsem v državnem zboru se ni bilo sprejeta

resolucija o politiki do manjšin (vendar je razprava v zaključni fazi), s katero bi bila zacrtana enotna strategija do vseh manjšin. Pri tem pa je Šturmova opozorila tudi na neenotnost strank v Sloveniji, tudi ko gre za temeljna vprašanja obstoja in razvoja slovenske manjšine. Glede osebne zavzemanja za reševanje konkretnih problemov pa je s polemico noto do nastavitve vprašanja Borisa Gombaca glede TKB rekla, da je »probleme težko reševati, če se čuti, da so v manjšini sile, ki kriminalizirajo delo, ne samo glede banke«. Kot zagovornico pravic manjšine so jo zelo prizadele nekatere oznake (udbomafijska poslanka), vsekakor pa bi bilo po njenem mnenju dobrodoslo in koristno preseganje destruktivnih posegov. Glede konkretne pomoči Slovenije manjšini pa je Rupel se pripomnil, da matična država po svojih razpoložljivih močeh pomaga manjšini, vendar bi lahko bila v nekaterih zadevah aktivnejša, vendar pa bi si Slovenija zelega, da bi Italija pokazala veliko več poslušnosti za svoje državljane. Položaj slovenske manjšine v Italiji vzbuja veliko zaskrbljenost, glede tega je stranka LDS velikokrat posegla in ima na tem področju lepo spricevalo. (bip)

Cofferati v torek v Trstu

TRST - V torek bo v Trstu vsedravní tajnik sindikalne konfederacije CGIL Sergio Cofferati. Na pomorski postaji bo sodeloval na aktivu 500 deželnih in pokrajinskih voditeljev ter sindikatov delavske zbornice.

Cofferatijev obisk (srečal se bo tudi s trzaskim zupanom Riccardom Illyjem in predsednikom deželne vlade Sergiom Cecottijem) sodi v okvir priprav na deželni in nato na vsedravní kongres največje italijanske sindikalne konfederacije. Kot je v izjavi poudaril deželni tajnik Paolo Pupulin, se bo kongres moral spoprijeti s tremi problemi: programski predlogi CGIL glede volitev, prenovitev sindikata in združevanje sindikalnih konfederacij. Gre za vprašanja, o katerih se že veliko razpravlja in zaradi tega vlada pričakovanje za Cofferatijev nastop.

Corerat prosi za pravno pomoč

TRST - Predsednik deželnega odbora za nadzor nad televizijskimi oddajami (Corerat) Giuseppe Mariuz je naslovil predsedniku deželnega odbora Cecottiju prošjo za nujno pravno pomoč. V sedanjih razmerah in brez pravne oslombe - pravi Mariuz - Corerat ni sposoben nadzorovati dela televizijskih postaj in ugotoviti, ali spostujejo navodila garanta za radijsko in televizijsko dejavnost. Do prihodnjega torika morajo namreč postaje pripraviti svoje pravilnike in predložiti deželnemu nadzornemu odboru o volilni propagandi in reklamih.

Naše stezice tokrat o Rezi

KOPER - Naše stezice bodo v nedeljo vodile v Rezi. Oddaja na TV Koper bo tokrat posvečena življenju v dolini Rezijske. Govor bo o rezijanskih pesmih in o tradicionalnih praznikih, ki privlačujejo v dolino številne turiste. Poleg tega pa se o današnjem položaju v teh krajih, od kulturnega delovanja, ki je usmerjeno k ohranjanju rezijanskega jezika in kulture, do načrtov za turistični in gospodarski razvoj rezijanskih vasi, ki nudijo izredno naravno bogastvo. V studiu se bodo z voditeljico Martino Kafol pogovarjali zupan Rezijske Luigi Paletti, pesnica Silvana Paletti in kulturni delavec Vittorio Di Lenardo. Prisoten bo tudi ženski zbor Ruze majave, ki bo zapel nekaj rezijanskih pesmi. Oddaja bo na TV Koper v nedeljo ob 18. uri, ponovitev pa v petek, 8. marca na RTV Ljubljana 1 ob 16.20.

Simpozij o Černobilu

TRST - Od ponedeljka do srede bo na Pomorski postaji znanstveni simpozij o Černobilu deset let po katastrofi v jedrski elektrani. Srečanje je namenjeno predvsem znanstvenikom in naj bi izzvenel kot poziv za razmislek o posledicah katastrofe, kakršna je bila černobilska ter o možnih preventivnih in sanacijskih ukrepih.

17. OrtoGiardino

cvetličarstvo, vrtnarstvo, rastlinjaki, oprema za vrtove, kmaping

SPREMLJEVALNE POBUDE:

RAZSTAVA/SREČANJE
O KMEČKEM TURIZMU V FURLANJI J. K.
(ERSA - ustanova za razvoj kmetijstva)

CVET IN VODA
Razstava Ilkovnega umetnika Gianni Borta

RAZSTAVA O KMEČKEM
ŽIVLJENJU V PRETEKLOSTI
(pokrajina Pordenone)

3. in 10. marca od 10. do 18. ure
KONJSKE IGRE

Utrinki iz preteklosti

Čas za ženitev

Pust in nekaj tednov ob sv. Martinu je tisti čas, ko so se naši predniki najraje ženili. Poročna gostija je navadno trajala tri dni. Poročni in naslednji dan sta bila namenjena vsem svatom, tretji dan pa za mladoporocenca in starše. Leta 1940 sta se poročila Valeria Guštin - Stršinova iz Repna in Milan Ravbar iz Vogelj. Drugi dan ohceti so zbrani svatje sklenili gostijo s fotografskim posnetkom in zdravico na čast »novici«. (Foto: Oze; original last Wofije Guštin - Križman)

FIERA PORDENONE 2.-10. MAREC '96

Urník: delavniki 15.00-20.00, sobota in nedelja 09.30-20.00

Internet: <http://www.struinfo.it/fierapn/welcome.html> E-Mail: attolico@struinfo.it

ŠOLSTVO / PISMO MINISTRA ZA ŠOLSTVO SLOVENSKIM RAVNATELJEM

Lombardi: »Letos zagotavljam pozornost za ohranitev šol«

»Za letošnje leto zagotavljam največjo pozornost za ohranitev sol s slovenskim učnim jezikom.« tako je med drugim zapisal italijanski minister za solstvo Giancarlo Lombardi v pismu dolinski didaktični ravnateljici Kseniji Dobrili. Pismo iz Rima je odgovor na dopis, ki so ga v imenu Kolegija ravnateljev slovenskih sol poslali januarja ministru didaktična ravnateljica Dobrilo, ravnatelj nižje srednje šole sv. Cirila in Metoda pri Sv. Ivanu Marijan Kravos in ravnatelj liceja Franca Prešerna Tomaz Simčič.

Slovenski ravnatelji so se obrnili na ministra, da bi ga opozorili na težaven položaj slovenskih sol v Italiji. V svojem pismu dokumentu so podrobno razčlenili zgoče vprašanje racionalizacije slovenske solske mreže, in predvsem z vidika mednarodne zaščite slovenskih sol. Postregli so mu tudi s celo vrsto primerov kršitve mednarodnih obvez italijanske države na področju solstva in nespustovanja sprejetih obvez.

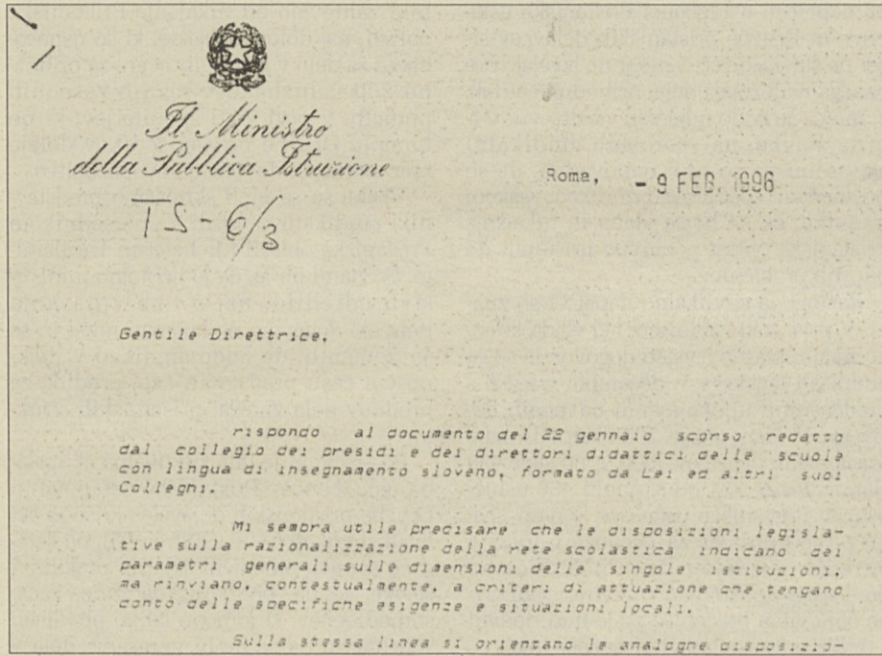
Ministrstvo za solstvo opravičuje racionalizacijske ukrepe s potrebo po krcenju javnih izdatkov in sploh varčevanjem. Slovenski ravnatelji so ministru opozorili, da je slovenska manjšina ze obilno prispevala k zmanjšanju javnih stroškov. Zapisali so, da katinarski in krški oddelek nižje srednje šole ni sta postala samostojni šoli, kot bi morala; nekadnji didaktični ravnateljstvi v Rojanu in Skednju sta bi-

Didaktična ravnateljica Ksenija Dobrila

li ukinjeni; prve natečaje za slovenske učitelje so izvedli sele šest let po objavi zakona o slovenski soli; na natečaje za profesorje je bilo treba čakati 12 let; natečaje za solske nadzornike niso nikoli izvedli, predvideva pa jih zakon iz leta 1973; sklad za tiskanje slovenskih učbenikov niso nikoli prilagodili, pač pa ga skrcili od 105 milijonov lir na 94 milijonov in pol; ze leta niso bili razpisani natečaji za profesorje višjih srednjih sol; slovenskim solnikom ni dana možnost, da bi se izpopolnjevali v Sloveniji; v trzaski pokrajini se ni bil ustanovljen slovenski industrijski zavod; slovenska manjšina nima umetnostnega zavoda, prav tako pa se čaka na državno glasbeno solo.

Vse to so slovenski ravnatelji zapisali v pi-

Uvod pisma, ki ga je minister za solstvo Lombardi pisal didaktični ravnateljici Dobrili

smu ministru Lombardiju in svoj dopis takole zaključili: Glede na omenjene primere smatramo, da bi bili v sedanjem trenutku vsi morebitni ukrepi o racionalizaciji sol s slovenskim učnim jezikom protizakoni in bi bili v nasprotju z veljavnimi mednarodnimi sporazumi in notranjimi normami italijanske države.

Pismo so poslali v Rim 22. januarja letos. Ministrovo pismo, ki ga je sredi februarja prejela didaktična ravnateljica Ksenija Dobrila, je odpotovalo iz Rima 9. februarja. Minister Lombardi je skratka odgovoril (za italijanske razmere) zelo kratkem casu, kar pomeni, da je vendarle čutil dolžnost, da slovenskim ravnateljem takoj odgovori.

Prevod besedila Lombardijevega pisma

objavljamo v celoti na drugem mestu. Slovenski ravnatelji so njegovo vsebino vsekakor ugodno ocenili. Zelo prijetno jih je presenetil ton pisma in pa zagotovila, da bo minister letos zagotovil »največjo pozornost za ohranitev sol s slovenskim učnim jezikom.« Pismo vsebuje se nekaj zelo pozitivnih aspektov. Tako na primer minister piše, da bi morali »preveriti, ali obstaja na ravni višjih srednjih sol potreba po ustanovitvi novih sekcij ali specialističnih smeri.« Piše pa tudi, da bi morali razmisliti o najbolj primernih ukrepih za univerzitetno poklicno usposabljanje učiteljev.

Seveda piše tudi o »pogojih in mejah, v okviru katerih bi lahko združili nekatere solske institucije« in o bodočnosti nekaterih od teh insti-

tucij (pri čemer izrecno omenja učiteljsca), a predpostavlja, da bi morali pred morebitnim ukrepom položaj slovenskih sol »celostno pregledati«.

Slovenski ravnatelji, ki so podpisali januarsko pismo ministru, so se v četrtek srečali s trzaskim solskim skrbnikom Vitom Campom, da bi ga seznanili z vsebino ministrovega odgovora. Solski skrbnik je pismo ocenil kot pozitiven dokument. Omenil je, da se je tokrat prvič dogodilo, da je italijanski minister za solstvo zavzel tako mnenje do slovenske šole, poudaril pa je se, da bi ne bilo napačno, ko bi tudi italijanska trzaska javnost izvedela, kakšno stališče zagovarja minister za solstvo ob vprašanju racionalizacije slovenske solske mreže.

Marjan Kemperle

Besedilo ministrovega pisma Dobrili

Spustovana ravnateljica, odgovarjam na dokument z dne 22. januarja letos kolegija ravnateljev slovenskih sol, ki ga sestavljate skupno z Vasimi kolegi.

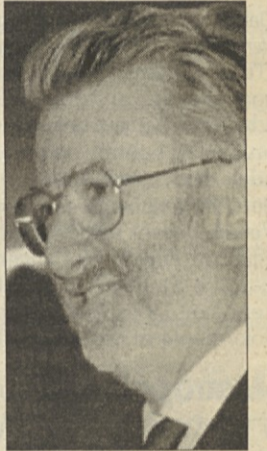
Zdi se mi potrebno pojasniti, da vsebuje zakonske norme o racionalizaciji solske mreže splošne parametre o dimenzijah posameznih institucij, a istocasno predvidevajo, da je treba pri njihovi izpeljavi upoštevati specifične potrebe krajevnih stvarnosti.

Podobno predvidevajo tudi norme, ki jih vsebuje finančni zakon št. 549 z lanskega 28. decembra.

Nobene dvoma in, da obveze o zaščiti prebivalstva slovenskega jezika upravičujejo odstopanja od splošnih kriterijev v dovolj široki meri.

Vprašanja pa ni mogoče obravnavati v izključno formalno-pravnih vidikih; sam Osimski sporazum navsezadnje ne izključuje možnosti korektivnih posegov na solskem področju, če ostane raven zaščite etnične manjšine v okviru sedaj obstoječega pravnega reda.

Položaj sol v slovenskem jeziku bi pa morali celostno pregledati in oceniti, da bi določili pogoje in meje, v okviru

Minister Lombardi

katerih bi lahko združili nekatere institucije; obenem bi morali preveriti, ali obstaja na ravni višjih srednjih sol potreba po ustanovitvi novih sekcij ali specialističnih smeri. Razmisliti bi morali tudi o bodočnosti, na primer, učiteljsc, kot tudi o kraju in načinih za univerzitetno poklicno usposabljanje učiteljev.

Za letošnje leto zagotavljam največjo pozornost za ohranitev sol s slovenskim učnim jezikom, ob tem pa moram opozoriti, da se funkcionalnosti neke solske institucije pod določenimi mejami sploh prenehajo.

Prisrcno Vas pozdravljam in prosim, da seznanite s pismom vse članke kolegija ravnateljev.

Giancarlo Lombardi

POROČILO POKRAJINSKEGA TAJNIŠTVÄ

SSk priporoča udeležbo na volitvah za obnovo pokrajinskega šolskega sveta

V prejšnjih dneh se je sestalo pokrajinsko tajništvo Slovenske Skupnosti, da bi obravnavalo izvrševanje sklepov zadnjega pokrajinskega sveta, ter pripravilo nacрте za bodoče delovanje.

Vzelo je na znanje sklep sveta, kot beremo v tiskovni noti, da SSK priporoča udeležbo na volitvah za obnovo pokrajinskega šolskega sveta, a da vztraja pri vzdržanju za volitve v solske okraje. Gre namreč za jasno stališče v zvezi z dosedanjim zahtevom SSK o samostojnem slovenskem solskem okraju, ki naj bi podčrtal pomen in vlogo slovenske šole.

Tajništvo je z zadovoljstvom vzelo na znanje, da prihajajo odgovori na postno anketo SSK o demokratično izvoljenem predstavništvu Slovencev, ter se začudilo, da prihaja včasih do pikirih pripomb s strani nekaterih predstavnikov. SSK je samo želela ugotoviti ali problem ljudi zanima ali ne, oziroma, ali si ljudje želijo novih oblik predstavništva, ki bi bile različne od dosedanjih. Tudi nekateri predlogi o novem zastopstvu v osebi politično izvoljenih ali nejasno

nakopičenih predstavnikov, ne morejo biti sprejemljivi, meni SSK, saj ne bi krili celotne zamejske družbe.

Tajništvo je nadalje pohvalilo prizadevanja miljskega svetovalca Savrona, ki je imel, z drugim neodvisnim svetovalcem, bistveno vlogo pri dosedanjem reševanju napetosti med zupanom in večinskimi skupinami v občinskem svetu.

Glede pobude rimskega tozilstva v zvezi s poveljnimi poboji, je bilo tajništvo SSK mnenja, da je razlaga teh dogodkov zgrešena. Le-teh ne moremo obravnavati kot genocid, saj so bili tako med umrlimi kot med domnevnimi izvajalci ljudje različnih narodnosti. Tega problema ni mogoče ločevati od prejšnjih zgodovinskih dogodkov in tedanjih političnih napetosti. Razlaga, ki omenjene dogodke pripisuje etničnemu obračunavanju, ni v skladu z zgodovinskimi dejstvi, ne koristi sožitju in postane le dodatni pritisk na mednarodne odnose med državami.

Tajništvo je tudi pripravilo vrsto obiskov po sekcijah, v okviru priprav na strankine kongrese.

ČRNA KRONIKA / V UL. MILANO

Afriški krošnjar okradel in nadlegoval žensko

Policisti letecega oddelka so pripravili senegalskega krošnjarja. Gre za 30-letnega senegalskega državljan Aliouja Gadiaga s stalnim bivališcem v Macerati, ki pa se prezivlja s prodajo razne sare po trzaskih ulicah. Obtožen je tatvine, poskusa ropu in poskusa opolzkih dejanj, torej prekrškov, ki jih doslej se niso zabeležili Trstu med afriškimi krošnjarji, ki jim sicer pravijo »vù cumprà«.

Bilo je v sredo popoldan, ko je približno ob 15. uri 30-letna Daniela P. hodila po Ul. Milano. Po njenem pričevanju se ji je Senegalec približal in jo pričel nadlegovati: iz odprte torbice ji je pobral manjšo vsoto denarja, 4 tisoč lir, zatem pa je se skušal odvzeti ženski zapestno uro. Ko se ga je hotela ubraniti in se ga znebiti, ji je krošnjar pričel neokusno dvoriti, tako da je ženska morala

kar pobegniti.

Po telefonu je poklicala policijo in agenti so v kratkem zasledili Senegalca v bližnjih ulicah Terezijanske ceteri. Na kvesturi je ženska prepoznala svojega napadalca, ki so ga potemtakem pripravili. O njegovi usodi bo v najkrajšem odlocalo sodstvo.

Sedeti bosta morala

v koronejskem zaporu

Policisti so aretirali in zaprli v koronejski zapor dva Trzacana, ki ju je tukajšnje sodstvo obsodilo na zaporne kazni. Gre za 49-letnega Romana Lombarda brez stalnega bivališca, ki bo moral osedeti 7 mesecev zaradi telesnih poškodb in upiranja javnemu funkcionarju, ter za 45-letnega Romana Ciriellija iz Ul. Grandi 20, ki so ga obsodili na tri leta delne prostosti, ker je kršil zakon o mamilih.

V sredo predstavitev knjige o Slovencih v Clevelandu

Matjaz Klemencic, zgodovinar, ki že vrsto let raziskuje zgodovino slovenskega izseljenstva v ZDA, sicer pa profesor na mariborski univerzi, je v minulem letu pri Dolenjski založbi v Novem mestu izdal knjigo Slovenes of Cleveland - The creation of a new nation and a new world community Slovenia and the Slovenes of Cleveland, Ohio (Slovinci v Clevelandu - Stvarjenje naroda in slovenske državnosti ter clevelandski Slovenci).

V sredo, 6. marca, bo knjiga predstavljena v Gregorčičevi dvorani v Ul. Sv. Frančiška 20 v Trstu, ob sodelovanju Slovenskega kluba in Narodne in študijske knjižnice.

Cleveland je bil pred prvo svetovno vojno, v času najbolj množičnega slovenskega izseljevanja, tretje mesto v svetu po številu slovenskega prebivalstva za Trstom in Ljubljano ter je se danes glavno središče ameriške Slovenije. Knjiga iz več vidikov obravnava tamkajšnje slovensko skupnost. Prikazano je tudi delovanje clevelandskih Slovencev v podporo stari domovini skozi razna obdobja njene zgodovine vse do nastanka slovenske države. Posebej je poudarjena njihova dejavnost v tem smislu v času obeh svetovnih vojn in v tem okviru tudi zavzemanje za pravico rešitev trzaska ter širšega jadranskega vprašanja.

Na srečanju bo uvodne besede podal profesor Jože Pirjevec, nato pa bosta o knjigi spregovorila Majda Kodrič in avtor. Začetek ob 20.30. (m. k.)

Delegacija EU na Padričah

Znanstveni park pri Padričah je bil včeraj v središču pozornosti funkcionarjev skupine za znanstveno raziskovanje pri Evropski uniji. Pred tem so si funkcionarji ogledali raziskovalne centre v Milano in Padovi. Obisk spada v okvir sodelovanja z bruseljskimi institucijami za casa italijanskega predsedstva Evropske unije.

Predstavnikom petnajstih držav so v znanstvenem parku orisali delovanje raznih raziskovalnih centrov in laboratorijev, ki delujejo na tem območju, in naglasili mednarodno vlogo znanstvenega raziskovanja v Trstu. V najkrajšem, verjetno ze aprila, si bo park ogledala tudi skupina stalnih predstavnikov držav članic Evropske unije.

NOVICE

Danes na Opčinah ponovitev recitala o Prešernu

Na veliko željo občinstva se bo danes zvečer v Prosvetnem domu na Opčinah ponovil recital Zedinil rod slovensčne cele, ki ga je sestavila in odrsko zrezirala Olga Lupinc.

Pesniki so nekaj posebnega. Oni zapuščajo vsem - bližnjim in daljnim, tudi takim, ki jih niso nikoli poznali, tistim, ki se niso še niti rodili. Zapuščina sicer ni predmetna, njena vrednost pa je neprecenljiva. Te zapuščine ni mogoče izgubiti, ne odzeti. Nedotakljiva je, neuničljiva in večna. Prešernovo besedilo je preprosto in jasno, vsem razumljivo in zato je tako »vzvalo« publiko in izvajalce, da so se organizatorji - SKD Grad od Banov, MePZ Visava s Ferlugov in SKD Tabor z Opčin - z veseljem dogovorili za današnjo ponovitev.

Razprava o filmu Kena Loacha

Danes popoldne bo v Gregorčičevi dvorani javna razprava o filmu Kena Loacha Land and freedom (Terra e libertà v italijanskem prevodu) in sirse o španski civilni vojni. Srečanja, ki ga prirejajo združenje Italija-Kuba »Hilda Guevara«, Mladi komunisti in kulturno združenje »La Talpa«, se bodo udeležili Antonio Moscato, docent zgodovine od-porniskega gibanja na univerzi v Lecceju, Claudio Venza, docent sodobne zgodovine na tržaški univerzi, in Fausto Monfalcon, načelnik svetovalske skupine Stranke komunistične prenove v dežel-nem svetu FJK. Pred razpravo bodo predvajali dokumentarni film o španski civilni vojni.

»Metropolitanska« glasba v klubu Hip Hop Music

Drevi bo v klubu na tržaškem hipodromu nastopila mlada genovska skupina »Lavori in corso«. Mlada je predvsem zaradi starosti članov (najmlajši so stari 20, najstarejši pa 24 let), po izkusnjah je namreč že kar prekaljena. Nastala je leta '92 z imenom »Cerchi di fumo«, decembra '93 je spremenila ime, vanjo pa je vstopilo nekaj novih članov. V sedanjem sestavu je nastopila v skoraj vseh najbolj znanih italijanskih socialnih centrih in lokalih. Ansambel veliko nastopa tudi kot »predskupina« na koncertih slovitih italijanskih in tujih bendih. Genovska skupina zagovarja predvsem crossover glasbo, izvaja pa motive s sodobno »metropolitansko« problematiko.

V Nabrezini za dva dni prekinjena šolabusna služba

Obcinska uprava Občine Devin Nabrezina sporoča, da bo danes in v ponedeljek, 2. in 4. marca 1996, zaradi tehnične okvare prekinjena šolabusna služba na vozilu z evidenčno tablico TS 248 185 (25 mest), ki opravlja službo na naslednjih progah.

- odhod/povratak v ter iz osnovne šole v Sempolaju;
- odhod iz Nabrezine Kamnolomi in Slivnega v osnovno šolo v Nabrezino ter vsi povratki iz osnovne šole v Nabrezini;
- odhod iz Medjevasi in Stivana v osnovno šolo v Devinu;
- odhod iz Medjevasi v osnovno šolo v Sesljanu;
- povratak iz srednje šole v Sesljanju v Slivno in Medjevas;
- povratak iz srednje šole v Nabrezini v Slivno in Stivan;
- odhod iz Stivana in Medjevasi v državni otroški vrtec v Devin;
- odhod/povratak v ter iz občinskega otroškega vrta v Sempolaju.

Obvestilo izletnikom

Cenjene bralce, ki so se prijavili za potovanja v Barcelono in države srednje Evrope, prosimo, da poravnajo drugi obrok vpisnine v znesku 300.000 lir v sredo, 6. t.m., od 9. do 13. ure na upravi našega dnevnika v Ul. Montecchi 6.

LUKA / PO SREČANJU Z LACALAMITO

Začasno prekinili stavko v pristanišču

Ministrstvo za prevoze dodelilo izredni prispevek osem milijard lir za tržaško pristanišče

V tržaški luki se ni popustila sindikalna napetost: uslužbenci Pristaniške ustanove in Družbe pristaniških delavcev sicer ne stavkajo več, vendar ne izvajajo nobenega nadurnega dela, prihodnji četrtek, 7. marca se bodo udeležili vsedrjavne 24-urne stavke, na včerajšnji sindikalni skupščini pa so tudi napovedali, da so pripravljene spet prekrizati roke v vsakem trenutku, če ne bosta vlada in tukajšnja Pristaniška oblast pozitivno pristopili do odprtih problemov.

Razlogi za sindikalno napetost so znani. V prvi vrsti zahtevajo, naj vlada končno začne stvarno izvajati dogovor, ki so ga podpisali lanskega 1. decembra v zvezi s predčasnimi upokojitvami odvednih delavcev. V Trstu gre za 209 članov Družbe pristaniških delavcev, ki skupno šteje 428 članov, ter za 221 od skupnih 460 uslužbencev Pristaniške ustanove. Ravno včeraj pa je minister za prevoze Caravale odredil, naj takoj steče postopek za predčasne upokojitve, v okviru vsedrjavne obnovitve pristanišč pa je tudi dodelil 8 milijard lir za obnovitev trzaskе luke.

Se najbolj sporno je vprašanje pravil-

nika za delovanje znotraj luke. Pristanišniki zahtevajo od tukajšnje Pristaniške oblasti, naj doloci subjekte, ki so usposobljeni za delo v pristanišču: gre za približno 200 uslužbencev raznih zasebnih podjetij, v prvi vrsti špediterjev, ki po mnenju Družbe pristanišnikov delajo brez ustreznih dovoljenj in usposobitve.

Včeraj so se pred skupščino predstavniki sindikatov srečali s predsednikom Pristaniške oblasti Michelejem Lacalamito. Seznanil jih je, da je pristojno ministrstvo odredilo, naj o tem vprašanju poiščejo dogovore na krajevni ravni in so se domenili, da bodo sindikati v najkrajšem času predstavili svoj predlog za ureditev dela znotraj pristaniških struktur.

Po srečanju je bila sindikalna skupščina uslužbencev Pristaniške ustanove in Družbe pristaniških delavcev, ki so jo sklicali sindikati CGIL, CISL in Uil, na kateri so sprejeli omenjeni sklep o prekinitvi stavke, vendar poudarili, da gre za začasno odločitev, ki jo bodo lahko preklicali v primeru, da se ne bi vprašanje dela v pristanišču premaknilo z mrtve točke.

DAN SLOVENSKE KULTURE

Lepo uspela proslava na zavodu Žiga Zois

Prejeli smo s prosnjo za objavo:

Dijaki DTTZ »Žiga Zois« smo se ponovno zbrali, da bi skupaj proslavili našega največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna. Slavnostni gost je bil pesnik in akademik Ciril Zlobec, ki je s svojimi mislimi obogatil naš program. Ze tradicionalni Zdravici je sledil recital Zlobcevih poezij. Nato smo na oder povabili pesnika, ki je spregovoril o pomenu dneva slovenske kulture in o zavednosti predvsem zamejskih Slovencev. Svoje misli je skušal ustrežneje utemeljiti in poudariti z branjem nekaterih svojih poezij.

Sledila je glasbena točka harmonike in flavte, ki sta jo izvedla Goran Ruzzier in Anna Mattiotti.

Prešernova proslava pa bi ne bila tradicionalna, ko ne bi uprizorili komedije. Letos smo se predstavili s komedijo Jeana Variota »Vzorni soprog«, ki sta jo posodobili Elvedina Kalesić in Adriana Longo. Po uspeli uprizoritvi komedije smo spet prisluhnili glasbeni točki harmonikaša Gorana Ruzziera.

Osrednji del proslave je nagrajevanje najuspešnejših dijakov, ki so se izkazali v učnem uspehu, posebno pa pri slovensceni. Knjižne nagrade podeljuje nas zavod v spomin na Josipa Tavcarja, dolgoletnega profesorja na nasi soli in gledališkega ustvarjalca, po katerem je sola poimenovala sklad. Nagrade sta podelila ga. Tavcar in ravnatelj naše šole I. Cemic, dobilo jih je enajst uspešnih dijakov. Skromni knjižni dar kot spomin in priznanje za uspeh je iz leta v leto vezan na picla sredstva iz sklada, na katerega se s prispevkom malokdo spomin. Zato dijaki vabimo vse, ki sta jim slovenski jezik in kultura pri srcu, naj pomislijo, kako je važno, da se v soli goji zanimanje za materin jezik.

Po nagrajevanju je na oder stopila nestrpno pričakovana rock skupina, ki je izvedla pesmi skupin Queen, Bon Jovi in Gun's roses. Pestro proslavo je zaključil dekliski zbor pod vodstvom Sase Prinčiča s Prešernovo pesmijo Kam.

Proslava je povsem uspela.

DREVI NA POBUDO KD RDEČA ZVEZDA

Večer z duom Tretjak - Sedmak

Kriški glasbenici bosta predstavili skladbe našega stoletja

Danes ob 20.30 bo KD Rdeča zvezda priredilo glasbeni večer, na katerem se bosta predstavili mladi zamejski kriški glasbenici Tamara Tretjak in Claudia Sedmak (na sliki). To je že druga koncertna pobuda, preko katere KD Rdeča zvezda kaže zanimanje za mlade glasbenike, ki se ukvarjajo s »resno« glasbo; lani poleti je namreč saleska skupnost že uspešno gostovala pianistko Katjo Milic. Drevisnji koncert pa nam bo predstavil duo flavte in klavirja. Dvajsetletna flavtistka Tamara Tretjak nacrtuje letos diplomlo na državnem konservatoriju pod mentorstvom Daniele Brussolo; kriška glasbenica je sicer gojenka šole Glasbene matice Marij Kogoj, kjer letos tudi poučuje. Sledila je že različnim glasbenim tečajem, kot npr. poletnemu tečaju v Portuguaru, kjer je poučeval priznani koncertant Persichilli in pa letnemu tečaju v Rovigu s Balintom, kamor hodi enkrat na mesec. V pogovoru nam je razkrila, da bi si želela nadaljnje izpopolnjevanje pod mentorstvom priznane flavtistke Irene Grafenauer. Ob glasbeni pripravi je Tamara uspešno zaključila trgovski zavod Žiga Zois v Trstu in se je letos vpisala na filozofsko fakulteto.

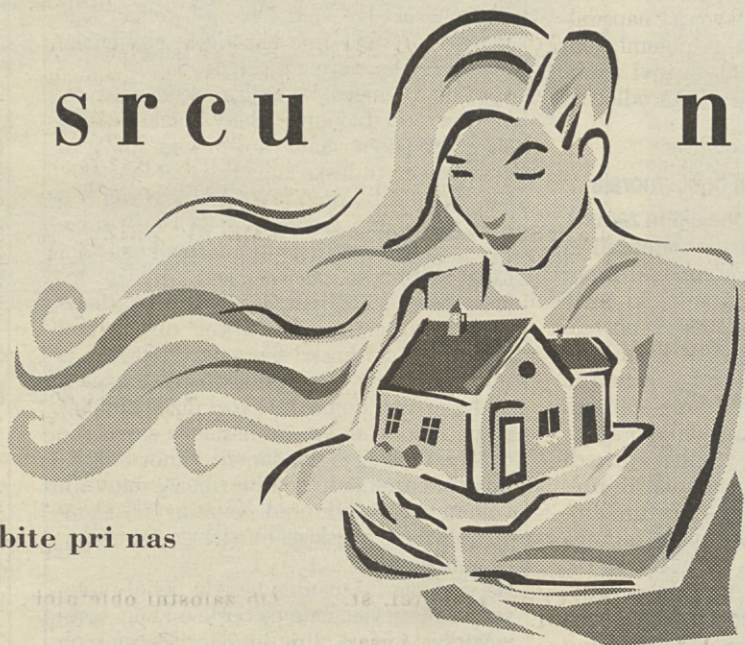
Pianistka Claudia Sedmak, ki se je formirala v razredu Rosande Kralj, je iz klavirja diplomirala leta 1990 na tržaškem konservatoriju in se nato izpopolnjevala na triletnem podiplomskem tečaju, ki ga je prirejalo združenje Juljskih glasbenikov. Pod mentorstvom Giuliane Gulli, profesorice klavirja na tržaškem konservatoriju, je

Claudia spoznala sirsoli solistični repertoar in tudi komorno glasbo. Ob glasbeni pripravi je Claudia končala tudi studij na tržaškem učiteljsku Slomšek. Od l. 1991 je nastavljeni profesor na soli GM Marij Kogoj. Tamara Tretjak in Claudia Sedmak sta se v komorni zasedbi dua udeležili raznih tekmovanj in sicer v Sondriu in v Lamezi Terme. Na tekmovanju v Sondriu, ki ga prireja združenje AGIMUS, sta se uvrstili na tretje mesto. Njun repertoar zaobjema predvsem skladbe našega stoletja, na saleskem koncertu bosta tako predstavili kompozicije Hindemitha, Poulenca, Pousella in Martinuja.

Luisa Antoni

pri srcu nam je Hiša

rešitve dobite pri nas

To je tradicija. Za majhne in velike nakupe, za majhna in velika dela, za vsakršno potrebo tvoje družine, lahko vedno računaš na velikega soseda! Zadržni kredit.

CREDITO COOPERATIVO

ZADRŽNE KREDITNE BANKE
FURLANIJE-JULJSKE KRAJINE

Tvoja domača banka

gospodarstvo in finance

Istat: na koncu lanskega leta znižanje BDP

RIM - Tudi Italija se očitno ne bo mogla izogniti poslanju konjunkturalnih gibanj, ki so se zajela namočnejša zahodna gospodarstva. Po podatkih oziroma ocenah, ki jih je včeraj objavil statistični zavod Istat, se je bruto domači proizvod v zadnjem trimesecju lanskega leta v primerjavi s trimesecjem prej znižal za en odstotek, medtem ko se je v primerjavi z zadnjim trimesecjem leta 1994 povečal za 2,4 odstotka. Največji »krivec« za konjunkturalni zastoj je industrija, vendar je treba upoštevati, da se je njena rast v trimesecju prej, torej v obdobju julij-avgust-september, izredno pospešila, saj je bila za kar 5,2 odstotka večja kot v predhodnem trimesecju.

Upadanje rasti bruto domačega proizvoda je sicer značilno za vsa glavna industrijska gospodarstva in ocene za letošnje leto ni nič boljše. Po Istatovih ocenah se upočasnevanje rasti industrijske proizvodnje nadaljuje tudi letos, kar analitiki statističnega zavoda pripisujejo v prvi vrsti dejstvu, da podjetniki praznijo svoja skladišča, v katerih se je zaradi stagnacije povpraševanja nakopilo veliko neprodanega blaga.

Lira prinesla nov optimizem na trge

Kljub temu, da ostajajo politične razmere se na prejšnjem tednu, se je lira v tem tednu le uspelo uglasiti s temeljnimi ekonomskimi gibanji, vendar napovedi o perspektivah sprico ne ravno optimističnih novic o gospodarskih gibanjih v Nemčiji, Franciji in ZDA govorijo o stabilizaciji ali celo nadaljnjem padanju vrednosti italijanske devize. Obnovljeni optimizem glede gibanja cen (februarja naj bi inflacijska stopnja padla celo pod 5 odstotkov)

in ne ravno spodbudne številke o zaposlenosti pa so kljub predvolilnemu času oživili pričakovanja po zmanjšanju uradnih obrestnih stopenj. To pa so bili tudi glavni vzvodi trznih gibanj v pravkar končanem tednu.

Na splošno se med trznimi peraterji nadaljuje dezorientiranost, o čemer prica krepitev zelenega bankovca kljub upočasnevanju ritmov ameriškega gospodarstva, podobno neorientirane pa so tudi nekatere monetar-

SODELOVANJE / V VICENZI IN PADOVI

Uspela gospodarska srečanja slovenskih predstavnikov v Venetu

Pri pripravi sodeloval tržaški konzulat RS

Združenje industrijcev pokrajine Vicenza, ki je poleg milanskega in turinskega najmočnejše v severni Italiji in ki že več let živahno sodeluje z Gospodarsko zbornico Slovenije, v zadnjem času pa zelo uspešno tudi z združenjem podjetnikov Slovenije, je v pretekli četrtki v Vicenzi organiziralo srečanje z naslovom »Uspešno poslovati s Slovenijo - Fare affari in Slovenija«. Popoldne istega dne pa je združenje Assindex iz pokrajine Padova, ki včlanjuje tamkajšnje industrije in podjetnike, izvedlo enak seminar v Padovi. Padovansko območje je znano po

mocno razvitih industrijskih in storitvenih dejavnostih. Obe srečanja sta imeli velik odmev v medijih.

Pri pripravi srečanj, na katerih se je v obeh industrijskih središčih Veneta zbralo zelo veliko gospodarskih predstavnikov, je sodeloval generalni konzulat Republike Slovenije v Trstu. Sodelavka za gospodarska vprašanja na konzulatu Zdenka Simonovic je imela referat o gospodarskih odnosih med Italijo in Slovenijo. S slovenske strani sta nastopila se Iztok Lenardič v zastopstvu Gospodarske zbornice Slovenije s poročilom o slovenskem gospodarstvu in o poslovnih možnostih za italijansko industrijo ter Igor Debernardi, odvetnik iz Kopra, ki je govoril o slovenskih predpisih za ustanavljanje gospodarskih družb in o ugodnostih, ki jih tudi za italijanske podjetnike omogoča privatizacija v Sloveniji.

Z italijanske strani sta sodelovala ravnatelj finančne družbe Finest Roberto Gasperini in pravni strokovnjak Gianfranco Rizzieri. Srečanje sta vodila Lorenzo Maggio v Vicenzi in Benedetto Morasutti v Padovi. Slovensko delegacijo je vodil konzul na generalnem konzulatu Republike Slovenije v Trstu Tomaz Pavsic. Oba konzularna predstavnika sta dala tudi izjavo za tisk in televizijo. Slovenski strokovnjaki Lenardič, Debernardi in Mioc (predsednik združenja podjetnikov v okviru GZ) so ostali v Italiji se za srečanje o problematiki podjetništva, ki je bilo včeraj v Vicenzi. Uspeh nastetih srečanj je posledica ze uveljavljenega, pa tudi nova spobuda za se krepkeje gospodarsko sodelovanje dezele Veneta s Slovenijo. (T.P.)

Na denarnem trgu se je optimizem seveda močno povečal, kajti marka je v enem samem tednu izgubila približno 20 lir in ni malo tistih, ki napovedujejo, da bo padla pod 1.050 lir. Največji neznaniki, ki bi lahko ta pričakovanja razočarali, sta kot rečeno inflacija in se bolj volilna kampanja, ki je seveda - za razliko od prve - ni mogoče nadzorovati. Pozitivno so teden končale tudi državne vrednotnice, in to kljub neugodnemu gibanju ostalih evropskih trgov.

BIPOP prevzema bančni zavod ICQ iz Novare

BRESCIA - Banka Popolare di Brescia, vodja kreditne grupe Bipop, ki je manjšinski delničar Trzasko kreditne banke, siri svoje vplivno območje. V začetku januarja se je namreč začel postopek za prevzem kontrolnega kapitalnega deleža (61,22 odstotka delniške glavnice) zavoda Banca di Credito Personale No-

vara ICQ, ki ga je prej nadzorovala Banca Popolare di Novara. Bipop bo zanj odstela 24,435 milijarde lir. V Brescii so namreč medtem prejeli pooblastilo Banke Italija in zdaj prevzemajo dogovorjen delniški paket. Naslednja faza operacije bo izpolnitev zakonskih določil o javnih prodajnih ponudbah.

Ente Fiera Udine Esposizioni

v Vidmu

od 2. do 6. marca

ALIMENTA '96

SALON PREHRAMBENIH IZDELKOV IN OPREME ZA GOSTINSTVO
VIDEMSKO SEJMIŠČE - URNIK: 10.00 - 19.00

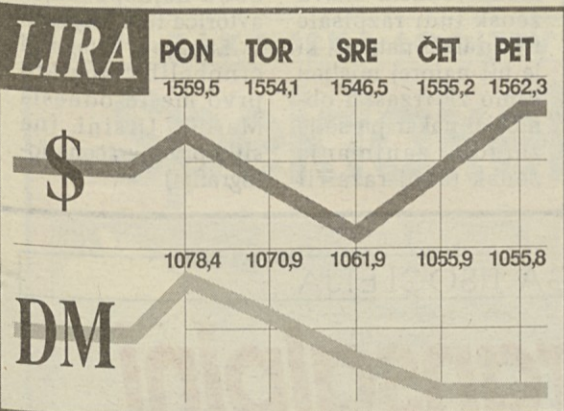
polna košara

novih pobud

ERSA
DEZELNA USTANOVA
ZA PROMOCIO IN RAZVOJ
KMETIJSTVA

Banca Popolare di Civile

UNIONCAMERE
Furlanije Julijske - krajine

1. MAREC 1996	v LIRAH	
	nakupni	prodajni
ameriški dolar	1531,00	1578,00
nemska marka	1041,00	1073,00
francoski frank	303,00	312,00
holandski gulden	928,00	957,00
belgijski frank	50,30	52,40
funt šterling	2344,00	2415,00
irski šterling	2411,00	2484,00
danska krona	269,00	277,00
grška drahma	6,30	6,70
kanadski dolar	1118,00	1152,00
japonski jen	14,50	15,00
švicarski frank	1273,00	1312,00
avstrijski šiling	147,80	152,30
norveška krona	239,00	246,00
švedska krona	227,00	234,00
portugalski escudo	10,00	10,40
španska pezeta	12,30	12,90
avstralski dolar	1170,00	1205,00
madžarski florint	11,00	14,00
slovenski tolar	11,40	11,90
hrvaška kuna	265,00	290,00

1. MAREC 1996	v LIRAH	
	nakupni	prodajni
ameriški dolar	1539,00	1569,00
nemska marka	1048,00	1066,00
francoski frank	303,00	313,00
holandski gulden	926,00	951,00
belgijski frank	50,47	52,27
funt šterling	2339,00	2419,00
irski šterling	2406,00	2501,00
danska krona	268,00	278,00
grška drahma	6,24	6,84
kanadski dolar	1116,00	1151,00
švicarski frank	1277,00	1302,00
avstrijski šiling	147,47	151,97
slovenski tolar	11,60	12,00

1. MAREC 1996	v LIRAH		
	nakupni	srednji	prodajni
ameriški dolar	—	1562,340	—
ECU	—	1954,800	—
nemska marka	—	1055,780	—
francoski frank	—	308,120	—
funt šterling	—	2385,220	—
holandski gulden	—	943,040	—
belgijski frank	—	51,363	—
španska pezeta	—	12,550	—
danska krona	—	273,280	—
irski funt	—	2455,530	—
grška drahma	—	6,441	—
portugalski escudo	—	10,177	—
kanadski dolar	—	1142,900	—
japonski jen	—	14,774	—
švicarski frank	—	1293,860	—
avstrijski šiling	—	150,120	—
norveška krona	—	242,640	—
švedska krona	—	231,250	—
finska marka	—	342,390	—
avstralski dolar	—	1190,190	—

23. FEBRUAR 1995	v DEM		
	nakupni	srednji	prodajni
ameriški dolar	1.4533	1.4573	1.4613
funt šterling	2.2344	2.2414	2.2484
irski funt	2.3005	2.3075	2.3145
kanadski dolar	1.056	1.06	1.064
nizozemski gulden	89.194	89.304	89.414
švicarski frank	122.96	123.06	123.16
belgijski frank	4.8513	4.8613	4.8713
francoski frank	28.063	29.123	29.183
danska krona	25.802	25.862	25.922
norveška krona	22.843	22.903	22.963
švedska krona	21.498	21.558	21.618
italijanska lira	0.924	0.928	0.932
avstrijski šiling	14.197	14.217	14.237
španska peseta	1.1838	1.1878	1.1918
portugalski escudo	0.9595	0.9625	0.9655
japonski jen	1.3838	1.3853	1.3868
finska marka	31.115	32.195	32.275

BCIKB BANCA DI CREDITO DI TRIESTE TRZASKA KREDITNA BANKA

Sedež: tel. +39/40/67001 - Agencija Sora: tel. +39/40/83131
Agencija Rožar: tel. +39/40/1411611 - Agencija Domžle: tel. +39/40/83131
tel. +39/40/683311

SLAVA VOJVODINE KRANJSKE V ITALIJANŠČINI / P. PAROVEL O SVOJEM PRISTOPU

Nujno pomagalo za vse, ki želijo vedeti

Obsirno Valvazorjevo delo, njegova monumentalna Slava vojvodine Kranjske, je bilo pred kratkim delno prevedeno v italijansko. Za izbor odlomkov, prevod in izdajo sta poskrbela Paolo G. Parovel in Ariella Tasso-Jasbiz. Knjiga privlačne oblike, ki povzema že po zunanem izgledu tipografske značilnosti del iz preteklih stoletij, je izšla pri založbi Mladika v Trstu.

Avtor Paolo Parovel takole utemeljuje svojo zamisel, da italijanskemu bralcu, ki ne obvlada nemščine (tako da bi lahko segel po izvorniku), predstvi tematsko antologijo Valvazorjevih odlomkov:

»Valvazor je eden velikih izlocencev ali izobcencev iz trzaskega zgodovinopisja. Drznil si je zatrčiti, da je bil Trst nekaj casa priključen dezeli Kranjski in tega mu določeni krogi niso nikoli odpustili. Napadel ga je ze Ireneo della Croce, nato pa so nanj vecinoma pozabili. Valvazor ni omejen v ozkoglednosti trzaskega zgodovinopisja, ker gleda ne stvari iz zunanosti, iz sirine.«

Valvazor je svoje delo napisal v nemščini, vendar ga Slovenci imamo za svojega zgodovinarja. Zakaj nam je po vašem mnenju dovoljeno, da si ga takole "lastimo" in da ga kot svojega pisatelja predstavljamo italijanskim bralcem?

»Ko govorimo o Valvazorjevem casu, ne smemo izhajati iz nacionalne ideje, kakršna se je zacela razvijati sele stoletje pozneje in je bila v polnem razmahu sredi 19. stoletja. V 17. stoletju sta bila domovina in nacija dva locena pojma. Ko Valvazor govori o slovenskem jeziku, mu v nemščini pravi "unsere Sprache", nemščina pa predstavlja jezik kulturne koiné tedanje Srednje Evrope. Valvazor je bil, kot izhaja iz njegovih spisov, slovenski domoljub in je slovenski jezik dobro poznal.«

Katero je bilo vaše vodilo pri izbiri odlomkov, ki ste jih prevedli za to knjižno izdajo?

»Moj kriterij je bil tokrat geografski. Hotel sem vzpostaviti nit, ki pelje od Trsta preko Krasa do Ljubljane. Poleg tega nameravamo predstaviti z istim vodilom Istro, ob tem pa pripra-

viti se izbor odlomkov o etnografskih zanimivostih. Celotne Slave vojvodine Kranjske ne moremo prevesti, ker bi na trzišču zaradi svoje obseznosti ne imela nikakršnega odziva.«

Knjiga se po vsej verjetnosti obrača k najširšemu občinstvu, čeprav je eden od njenih namenov ta, da zapolni luknjo v trzaski historiografiji...

»O trzaski historiografiji

gre pripisati ne italijanskim ne slovenskim kulturnikom. Spreminja se, ker se ljudje premikajo, predvsem mladi. Ni pa se bil izpeljan noben projekt kulturnega osveščanja in informiranja italijanske javnosti o slovenski stvarnosti. Če bi bilo to storjeno pred dvajsetimi leti, bi bili danes na boljsem položaju. Tudi tistim, ki si želijo spoznavati Slovenijo, manjka

neke nemške raziskovalke o zlorabi zgodovinopisja v propagandistične namene na Trzaskem. Vse to pa je odvisno seveda od denarnih zmogljivosti in prodaje knjig.

Vedno sem bil mnenja, da morajo iti knjige med ljudi in ne smejo ostajati v skladiscih. Tu je treba postaviti na noge aktivno, uspesno založniško politiko.«

To je argument, ki ste se ga tudi že večkrat kritično dotaknili...

»Bolec argument je to, ki se ga ja teko lotiti. V preteklosti je slovenska skupnost preko Založništva trzaskega tiska izdala veliko knjig. Vendar pa so bili vodilni kadri, kljub veliki profesionalnosti pri izbiri knjig, povsem nepripravljeni na področju prodaje in trznega nastopanja. Treba je znati povedati tudi neprijetne, neljube stvari na sprejemljiv, privlačen način.«

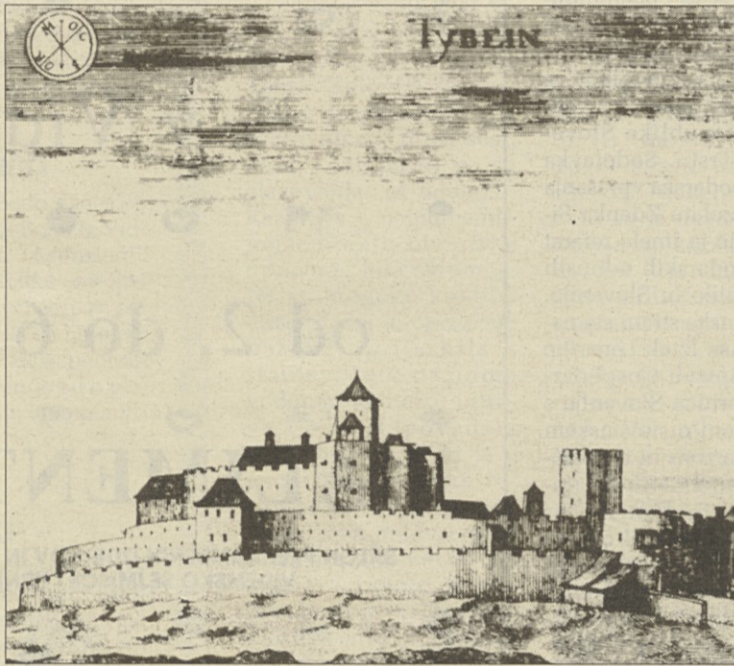
Kritičnih pripomb ne prikrivate tudi takrat, ko gre za odnos slovenske manjšine do italijanske večine.

»Tudi to je stara zgodba. Slovenska manjšina je potrosila veliko energij za svojo notranjo ureditev, veliko manj pa za promocijo svoje podobe v zunanem svetu. Vsakdo, ki izdeluje na primer zobotrebce, ve, da bo propadel, če bo dopustil, da reklamizira njegove izdelke konkurenca - pa naj bodo slednji se tako kvalitetni. Podobno slovenske manjšine v javnosti ustvarja italijanski nacionalizem.

Predstavitev neke knjige o Slovincih bo uspesna takrat, ko bo prisla do sirse italijanske javnosti preko sredstev javnega obveščanja, reklame, recenzij. Danes je prodaja v knjigarnah ze skoraj prevec omejena: treba je priti do kapilarne distribucije po kioskih. Drugace bomo imeli vedno vtis, da so vsi, razen osemdesetih Slovincem in dvajsetih italijanov, hudobni, medtem ko jih enostavno nase delovanje ni doseglo. Nacionalistična mafija predstavlja le majhen del italijanske javnosti. Ostali enostavno ne razpolagajo z zadostnim številom pozitivnih informacij.«

Matejka Grgič

Na sliki: knjiga je opremljena z vrsto originalnih podob

imam zelo zelo nizko mnenje (razen seveda nekaterih izjem). Reakcija zgodovinopisja italijanskega rodu bo po vsej verjetnosti ta, da bodo utihnili in se kvecjemu obregnili ob tiskovne napake ali kaj podobnega. Obracam se k povsem drugacni publiki: k tistim, ki zelijo izvedeti kaj vec o svojih koreninah.

Seveda je možnih vec pristopov k delu. Zanimalo nas je predvsem podati cimjasnejso zgodovinsko podobo Ljubljane. Mnogi Trzascani imajo o slovenski prestolnici zmedene pojme, saj menijo, da je recimo bolj oddaljena od Benetk, da je komaj kaj vec kot vasica...«

Kulturno ozracje se je v Trstu v zadnjih casih bistveno spremenilo. Se vam ne zdi, da so te spremembe velikega pomena in da mocno vplivajo tudi na poznavanje sosednje dezele?

»Ozracje se resda pocasi spreminja, toda zaslug za to ne

kulturno gradivo. Ljudje radi govorijo o "mostu med narodi" in "stičišču narodov", vendar se potem vedno znova izkaze, da samo Slovenci poznajo italijansko kulturo, ne pa obratno.«

V tem smislu ste vi že predstavili več pobud in prav gotovo razmisljate o novih načrtih. Nam lahko že poveste kaj natančnejšega o vašem bodočem delovanju?

»No... v mislih imam vec projektov... kakih petintrideset knjižnih izdaj, ce se smem rahlo posaliti. Pri urednistvu Mladike sem dobil sogovornike, ki so doumeli pomen izdajanja knjig v italijanščini, ki bi italijansko občinstvo priblizale slovenski kulturi. Med raznimi zamislimi, ki jih nameravamo v najkrajšem casu udejanjiti, je tudi studija o staroslovenskih naselbinih na obmocju med Trstom in Kopro. Ob tem bomo verjetno izdali tudi studijo

BLIŽA SE PRAZNIK ŽENSK

Ob osmem marcu ženski fotografski natečaj

Ob osmem marcu ovrednotiti žensko ustvarjalnost: zamisel prav gotovo ni posebej izvorna, vendar pa je ni vselej, posebno na omejeni krajevni in ljubiteljski ustvarjalni ravni, lahko uresniti. Med pobudami, ki so ga letos že sestič razpisale članice krožka UDI-ZZI »Osmimarec« iz Milj in upokojenke sindikata CGIL prav tako iz Milj. Z njimi ze od vsega zacetka sodeluje trzaska fotografka Laura Battich, ki je v Miljah tudi vodila vec fotografiskih tečajev. Iz tega se je pravzaprav rodila zamisel, da bi ob mednarodnem dnevu žensk tudi razpisale fotografski natečaj, ki je bil najprej misljen samo za trzasko območje, nakar pa se je zaradi zanimanja žensk takoj razširil

na celotno dezelo FJK.

Organizatorke so se tudi odlocile, da po prvih poskusih razpisejo natečaj na določeno temo. Tako so letos izbrale naravo v prepričanju, da so ženske se posebej občutljive na vsa vprašanja, ki zadevajo zascito naravnega okolja. V postev pa seveda prideta predvsem ženski pogled na naravo in njene lepote in pa fotografska vecsina posameznic. Kot v prejsnjih letih lahko interesentke posljejo barvne ali crnobele fotografije, rok za oddajo pa zapade 5. marca. Osmega marca bodo v Miljah ze odprli razstavo prejetih fotografij, v nedeljo, 10. marca pa bodo najuspesnejše avtorice tudi nagradili. Lani je v kategoriji crnobelih fotografij prvo mesto odnesla Marzia Ursini (na sliki prvouvrščena fotografija).

POEZIJA / ORGANIZIRALI SO GA NA ZADNJI 29. FEBRUAR SEDANJEGA TISOČLETJA

Neponovljiv pesniški večer v Transalpini

Zadnji casi so se kar naklonjeni poeziji in poetom, saj je kar precej priloznosti za bliznja srečanja s to literarno zvrstjo. Naj omenimo le vecer, ki ga je v sredo umetniško-literarno drustvo Società Artistico Letteraria posvetilo Marku Kravosu; v okviru rednih tedenskih srečanj, ki potekajo že od leta 1945, sta slovenskega trzaskega pesnika predstavila Roberto Dedenaro in Patrizia Vascotto.

Poti lepega stevila pesnikov in seveda se vec ljubiteljev poezije so se naslednji vecer srecale v Ulici Torre Bianca, in sicer v knjigarni Transalpina, ki je domiselno posvecena popotnikom: v njej boste nasli vodice za se tako nepristopno dezelo, pa tudi razlicne potopise, ki bodo se tako splosno znani kraj znali prikazati v novi luci. No, tu je Skupina 85 priredila pesniško

srečanje za zadnji 29. februar tega tisočletja, kot so poudarili na duhovitem vabilu.

Poeti sicer slovijo po tem, da neradi potujejo, saj daljne dezele raje obiskujejo v duhu, in marsikatera poezija se je tudi oprijela te značajske poteze, vendar je ze seznam najavljenih, ki so bili prisotni fizično ali pa le s svojimi poezijami, pokazal da ta sloves ni upravicen. Roberto Dedenaro, Giorgio Depangher, Marko Kravos in Marina Torossi, ki se ji je pridružil se kantavtor Paolo Privitera, so doma iz Trsta, Hans Raimund in Juan Octavio Prenz zivita v našem mestu, vendar sta prisla sem z Dunaja in iz se bolj oddaljene La Plate, iz Genove pa je na kratek obisk prišel Alberto Nocerino s prijateljem Antoniom Carlettijem.

Precej poti so torej imeli za sabo

poeti, ki jih je simpatična rdecelasa lastnica Elena Storti gostoljubno sprejela v svoji knjigarni. S preproge, ki jo je predsednica Skupine 85 prinesla z Itake, domovine slovecega popotnika Odiseja, so med številne prisotne poslušalce poletele pesmi, v katerih so se odrazali razlicni značaji avtorjev: meditativni stih Giorgia Depangherja, melanholični vtisi Marine Torossi, igrive in norcave pesmi Roberta Dedenara, bogata pripoved Marka Kravosa o Jazonovem odhodu v Kolhido, v prepričljivem prevodu Patrizie Vascotto in v slovenskem izvorniku, umirjeno razmisljanje s pridihom melanholične ironije Juana Octavia Prenza, boleči Dunajski spev Hansa Raimunda, vratolomni stilni prehodi in besedne igre Alberta Nocerina.

(bov)

MERAN / KONČALO SE JE TRITEDENSKO OBDOBJE STRAHU

Samomor meranskega serijskega morilca po umoru soseda in marešala karabinjerjev

Od 8. februarja je vase zaprt južnotirolski pastir ubil šest oseb
Končno na prostost izpustili po nedolžnem aretiranega Nobila

Melchiorjeva žena Anna Benischek z materjo Antonio takoj po osvoboditvi (AP)

MERAN - Serijski morilec, ki je tri tedne ustrahoval Meran, je včeraj raje napravil samomor, kot da bi ziv padel v roke pravice. Preiskovalci so ugotovili, da je to 40-letni pastir Ferdinand Gamper.

Do tragičnega epiloga je prišlo v Rifianu, vasici pred vhodom v Passier Tal, kakih 10 kilometrov severno od Merana. Karabinjerska izvidnica je pri sportnem igrišču našla s strelom v glavo ubitega 58-letnega zidarja Tullia Melchiorija. Ko so se karabinjerji približali bližnjim poslopjem, je iz nekega restrukturiranega senika odjeknil strel, ki je v glavo zadel 53 letnega marešala krabinjerjev Guer-

rina Botteja. Podoficirja so nemudoma odpeljali v bolnišnico, a je kasneje izdihnil. Varnostne sile so takoj obkolele celotno območje, iz hise ob predelanem seniku so s težavo resile zeno in taščo umorjenega Melchiorija in Gamperja pozvale, naj se preda. Ker je ta v odgovor začel ponovno streljati, so proti poslopju izstrelili več solzilnih nabojev, saj je bilo jasno, da pri sebi nima več talcev. Streha predelenega senika se je vnela, zgornji leseni del poslopja je zgorel, v spodnjem kamnitem delu pa so našli Gamperjevo truplo, ob njem 22-kalibrsko puško z odzaganim kopitom in cevjo, nahrbtnik modre

barve in listič z blodnimi sporočili v nemščini.

Po tragičnem epilogu se sedaj marsikdo sprašuje, kako se je lahko kaj takega zgodilo na Južnem Tirolskem, kjer so umori prava redkost. Marsikdo se bo obenem upravičeno vprašal, kako je bilo mogoče, da so se preiskovalci tako zmotili, ko so za serijskega morilca proglasili 24-letnega Luco Nobila. Fant pa je bil v bistvu le kriv, da nima stalnega bivaljsca in ne zaposlitve in da se je prostovoljno javil in dal namisljene podatke o domnevnem serijskem morilcu. Zaman so ljudje in njegov odvetnik trdili, da je Nobile pravi revež, ki se rad hvali in ima mitomanske težnje. Preiskovalci so trmasto trdili, da imajo proti njemu neizpodbitne dokaze. Njihove odločnosti ni omajal niti

MERAN - Meran se je včeraj oddahnil po treh tednih strahu in groze. Vse se je začelo 8. februarja nekaj minut pred 20. uro na sprehajališču ob meranski rečici Passer. Dva zamolka strela in na asfaltu sta oblezali trupli Hansa Detmeringa in njegove italijanske prijateljice Clorinde Cecchetti. Detmering je bil funkcionar nemške Bundesbanke z zeno in dvema otrokoma, ona pa je bila njegova italijanska ljubica. Dvojni umor je bila prava eksekucija, saj ju je morilec ubil s strelom v glavo, tako da so preiskovalci najprej mislili, da gre za umor povezan s finančno in bančno dejavnostjo umorjenega, ali pa celo za masčevalni umor zaradi Detmeringovega presušniškega ljubezenskega razmerja. Vsa poizvedovanja pa so bila neuspešna, dokler niso šest dni kasneje ob obdukciji nekega umrlega iz meranskega predmestja Sinich ugotovili,

da ni umrl zaradi srčne kapi, kot je to navedel krajevni zdravnik, temveč zaradi krogle kalibra 22 v glavi. Zrtev je bil duševno omejen in invaliden kmet Umberto Marchioro, tako da ni bilo nobene logične povezave z umorom obeh ljubimcev s sprehajališča ob Passerju. Enak je bil le način eksekucije in kaliber krogle, ki se je zarila v možgane, tako da so vsi začeli govoriti o pojavu serijskega morilca, kar je prestrasilo meščane. Ti so se oddahnil, ko so 22. februarja aretirali 24-letnega Luco Nobila, ki se je kot nezanesljiva priča prijavil zaradi prvega dvojnega umora, a je bil znanec ubitega Marchiora. Merancani pa so mirno živeli le do 27. februarja, ko je 22-kalibrska krogla zadela v glavo Paola Vecchiolinija, ko se je zvečer sprehajal s svojo zaročenko Ivonne Sanzio, ki pa se je s krizanjem resila.

umor Paola Vecchiolinija pred stolno cerkvijo v Meranu 27. februarja, ko je bilo vsem jasno, da Nobile ni serijski morilec. Na prostost so ga izpustili šele v včerajšnjih poznih popoldanskih urah.

Precej težje pa bo ugotoviti, zakaj se je vase zaprt Ferdinand Gamper spremenil v serijskega morilca. Agencijske trditve, da je bil prezet z antiitalijanstvom, so preveč pavsalne in preuranjene. Ze res, da so tako pri truplu Melchiorija kot v predelanem seniku našli lističe z nemškimi nacionalističnimi blodnjami, a to bi bilo lahko se dodaten dokaz njegove neprisebnosti in duševne stiske. Na lističu ob Melchiorijevem truplu se je nelogično predstavil kot italijanski priseljenc (Ich bin ein Italiener übersiebelt), morda pa se je lahko nasel na Melchiorija. Ob drugem večjem listu na svojem domu pa se je predstavil kot morilec otrok (Kindermörder). Kaj je hotel povedati, bodo morda ugotovili psihologi, ze sedaj pa je lahko vsakomur jasno, da je bil ze leta motena oseba. Poleti je delal kot pastir, večkrat ga je s trebuchom za kruhom zaneslo celo v

Svico, pozimi pa je v samotni zivotaril. Pred dvema letoma je njegov brat napravil srhljiv samomor z nožem in pistolo, kar ga je dodatno obremenilo, kar pa je najhujše, ostal je popolnoma sam. Od italijanskega zidarja Melchiorija, ki je poročil neko domačinko, je vzel v najem predelani senik, kjer je v zimskih dnevih sameval, saj se je dosledno izogibal vsake družbe. Morda ga je ob sreči drugih motila lastna samota in duševna stiska, tako da se je preko noči spremenil iz zavrtega cloveka v serijskega morilca. Na obeh lističih je obenem varnostnim silam poročal, da so prisle prepozno.

Nedvomno bi bile varnostne sile res vse-mogočne, da bi po prvem dvojnem umoru 8. februarja v Gamperju prepoznale morilca. S karabinjerji je imel zaradi pijanosti opravka le dvakrat v svojem zivljenju in ni zahajal v nacionalistične kroge.

Varnostne sile v zaklonu pred krogli Ferdinand Gamperja (Telefoto GAP)

ZAKONSKA LOČITEV STOLETJA / DIANIN ODVETNIK TRDI, DA JE CHARLES PRELOMIL DANO BESEDO

Spektakel se odvija v skladu z njenimi cilji

LONDON - Princesa Diana je končno privolila v razvezo, kar pomeni konec njene 15-letnega zakona s princem Charlesom. Čeprav je njena tiskovna predstavnica v kratki in jedrnat izjavi poudarila, da je bila takšna odločitev pričakovana, saj je kraljica Elizabeta ze decembra predlagala ločitev, je novica presnetila tako Buckinghamsko palaco kot Dianine prijatelje.

»Odločitev je bila zelo težka in boleca, Diana jo je sprejela s težkim srcem in obzalovanjem,« je novinarjem dejal Dianin odvetnik Anthony Julius. Dodal je, da sta se Diana in Charles o razvezi sporazumela med nedavnim pogovorom. Buckinghamsko palaco je novica presenetila, sprva je ni komentirala, pozneje pa je v izjavi potrdila, da se je par resnično pogovarjal o razvezi: »Nista se pogovarjala o podrobnostih glede razveze in princesini prihodnji vlogi. O tem, tudi njenem nazivu, se bo se treba pogovarjati, kar

bo seveda trajalo kar nekaj casa.« Izjava kraljeve palace je v nasprotju z Dianino različico poteka dogodkov, zato je mogoče sklepati, da je Diana, ki ni nikdar skrivala, da nasprotuje ločitvi, potegnila daljši konec in se spektakel odvija v skladu z njenimi cilji, saj je včeraj prišlo do novega zapleta. Odvetnik Julius je namreč v pismu Charlesu zagrozil, da bodo prekinili pogajanja, ker je prelomil ze dano besedo, in sicer: da bo Diana ohranila naslov valizanske princeze, da bo odlocala o vzgoji otrok in zivala v Kensingtonski palaci.

Zdaj 34-letna Diana se je z njim poročila pri 20 letih. Iz plašne in zardevajoče neveste se je razvila v zrelo in uglajeno žensko, ki zeli imeti pomembno vlogo v kraljevi družini. S Charlesom sta se poročila na pravljicni poroki leta 1981, vendar pa ste se ze v sredini 80. let odtujila, od decembra 1992 pa zivita ločeno. Diana je svoj pogum dokazala v televizijskem intervjuju novembra lani, ko je

priznala, da je imela ljubezensko razmerje z nekim konjeniskim castnikom, hkrati pa je podvomila, da bo njen mož primeren za kralja. Povedala je, da je bila Charlesova dolgoletna ljubica Camilla Parker Bowles dolgo navzoča v njenem zakonu, govorila pa je tudi o zarotah, ki so jih proti njej kovali v kraljevi palaci. Najpomembnejša pa je bila njena napoved, da ne bo kar neslišno izginila: »Sem proti razvezi, vendar pa je, kot kaže, neizbežna. Predvsem v zadnjih treh letih smo se o njej večkrat pogovarjali... Čakam na možovo odločitev, kako naprej,« je izjavila v televizijskem intervjuju, ki je zelo razjezil Buckinghamsko palaco. Kmalu po njem je kraljica Elizabeta zakoncema predlagala, naj koncata svojo zvezo, ki skoduje britanski monarhiji.

»Sklepam, da Diana svoja stališca ni spremenila. Kljub svojem nasprotovanju je privolila v razvezo. Zato pravi, da je to najbolj

zalosten dan njenega zivljenja, ki pa se mu ni mogla izogniti zaradi zahtev kraljice Elizabete,« je novico komentiral komentator BBC. Charles je materino pobudo ze prej sprejel; v javnosti je poudaril, da se ne namerava znova poročiti. Diana je o Elizabetinem predlogu razmisljala dlje, ker je zelela dobro preučiti svoj položaj. Vedno je poudarjala, da postavlja v ospredje interese svojih sinov, 13-letnega Williama in 11-letnega Harryja. Charles bo prvi kralj, ki bo v 280-letni monarhiji prevzel krono kot locenec. Kljub temu to ne bo prva ločitev v kraljevi družini: njegova sestra Anne se je tudi ločila od prvega moza, mlajši brat Andrew pa od zene Sarah. Locena je tudi Elizabetina sestra Margareta.

Na sliki (telefoto AP): prestolonaslednik Charles je obiskal drugi bataljon waleskega kraljevskega regimenta, kjer so mu predstavili maskoto, kozla Shenkina, ki ima cin desetarja.

PARLAMENTARNE VOLITVE V AVSTRALIJI

Ko politični programi postanejo nepomembni

O izidu glasovanja bo odločala nadutost premiera Keatinga

CANBERRA (Reuter, F.T.) - Danes potekajo splošne volitve v predstavniški dom (spodnji dom) avstralskega parlamenta. Za 148 mest se poteguje več kot tisoč kandidatov. Hkrati potekajo tudi volitve polovice članov senata. Zadnje javnomnenjske raziskave kažejo, da je sedanji vladajoči laburistični stranki uspelo zmanjšati zaostanek za opozicijsko liberalno-nacionalno koalicijo. Izid volitev zaradi tega ostaja negotov.

Analitiki menijo, da je kljub vsemu zaostanek laburistov za opozicijsko koalicijo le prevelik - zaostanek se giblje med enim in desetimi odstotki -, da bi jim uspelo zadržati vladni položaj, ki ga imajo že trinajst let. Vendar je bilo pri zadnjih raziskavah petnajst odstotkov ljudi se vedno neopredeljenih, tako da se lahko razmerje sil se vedno spremeni. Opozicijski voditelj John Howard, ki je med celotno predvolilno kampanjo opozarjal, da vodstvo v javnomnenjskih raziskavah se ne pomeni zmage na volitvah, je zelo previden. »Imamo zelo nepredvidljivo volilno bazo. Se vedno je veliko ljudi, ki se vse do prihoda na volišče ne bodo mogli odločiti. Nič se ni gotovega,« je dejal Howard. Zanimivo je, da je sedanji laburistični premier Keating veliko bolj optimističen. Prepričan je v zmago, saj naj bi ljudje spoznali, da bi z glasovanjem proti laburistični stranki odslovlili vlado, ki je najbolj učinkovito izboljšala položaj Avstralije.

Volilci so zmedeni

Prve televizijske politične reklame za avstralske zvezne volitve so bile presenetljivo skope. V hitrem menjavanju kratkih prizorov je peščica »navadnih« Avstralcev kramljala o gospodu Palu Keatingu, njihovem kontroverznem premieru. Končno sporočilo reklam je bilo kratko in jedrnat: »Ni ga treba imeti rad, vendar ga moras spoštovati.«

Njegova laburistična stranka upa, da bo nejevoljno odobravanje volilcev, ki prevladuje pri anketah javnega mnenja, preseglo zadržke glede premierovega nadutega in zajedljivega političnega sloga. Nekaj dni pred današnjimi volitvami so večino pozornosti se vedno posvečali njegovemu osebnemu značaju. Laburisti vladajo Avstraliji že trinajst let, zato bi bilo od koalicije opozicijskih strank - sestavljenih iz konservativnih strank, liberalne in nacionalne - normalno pričakovati pobude za spremembe. Vendar so volilci na splošnih volitvah leta 1993 konservativce grdo zdelali, ko so ti prišli na dan z radikalno drugačno politiko, ki se je zavzemala za privatizacijo in podjetništvo.

Opozicija se je tokrat odločila skriti večje politične razlike, ki jih ima z laburisti. Za Johna

Howarda, voditelja opozicijske koalicije, ki skuša tokrat že drugič osvojiti premierski stolček, je to dokaj nenavaden položaj. Ali kot je dejal Gerard Henderson, nekdanji komentator koalicije: »John Howard je bil v osemdesetih letih nedvomno politični vodja v Canberri, posebej na področju privatizacije, reform industrijskih odnosov in finančne deregulacije.«

Odločitev koalicije, da se preveč ne izpostavlja, je dala laburistom ogromen maneverski prostor za napade. Keating pravi nekako takole: »Ce nekdo verjame, da je John Howard nenadoma postal prijazen liberalci z majhnim »k«, ki je uvidel nevdružnost svoje reakcionarne politike, potem ta isti verjetno meni, da so židje radodarni.«

Volilci so zaradi navidezno enakih političnih izhodišč obeh strani dokaj zmedeni. Ceprav so konservativci po tradiciji bolj nagnjeni k fiskalni disciplini kot laburisti, se obe strani zavzemata

obeh politikah bolj kometične kot vsebinske narave. Obe strani zagovarjata decentralizirano dogovarjanje na delovnih mestih z varovalnim sistemom z jamčenimi plače za nizko plačane delavce. Zaradi vsega tega so se volilci po hudi predvolilni kampanji znašli tam, kjer so bili na začetku - pri rešetanju premierovega osebnega značaja.

Keating kot poklicni politik in stari premietec političnih kampanj se naprej poudarja svoje napore za izboljšanje gospodarstva, za pomiritev z Aborigini in krepitev vezi z azijskimi sosedi. Po drugi strani pa tudi priznava, da njegovi volilci se ni uspelo ustvariti blagostanja, kar Avstralcji štejejo za svojo naravno pravico.

Slaba gospodarska predstava vlade

»Zavedamo se, da velik napredek, ki smo ga dosegli v preteklih letih, mnogim Avstralcem se ni prinesel neposrednih materialnih izboljšav oziroma občutka varnosti,« je dejal Keating v prvem govoru na začetku politične kampanje. Ravno gospodarstvo je področje, kjer se je vladna politika izkazala za najsibkejšo. Nekaj ironije je tudi v dejstvu, da je ravno Keating kot finančni minister pozel

zih padel v nemilost.

»Prepogosto je pripravljen skreniti s poti dolgoročne stabilne gospodarske politike. Odkar je postal premier, je postalo opazno njegovo pomanjkanje interesa za gospodarska vprašanja,« je dejal Bill Shields, vodja gospodarskega dela pri Macquari Bank.

Seveda to se ne pomeni, da je gospodarstvo podivjalo in skrenilo z začrtane poti. Gospodarska rast je konstantna, triodstotna na leto. Vendar je ob tem zaskrbljujoča stopnja nezaposlenosti, ki je 8,6-odstotna, in to kljub temu, da je vlada začela drag program usposabljanja in izobraževanja za vse, ki so že več let brez zaposlitve.

Mnogo vznemirljivejša za večino poslovnih direktorjev je bila prepozno posvečena pozornost upadanju stopnje domačega varčevanja in počasno odpravljanje protekcionizma ter s tem onemogočanje večje tekmovnosti gospodarstva.

Kritiki pa niso bile nikjer tako glasni kot glede reformiranja trga delovne sile. V devetih mesecih po prihoda na oblast je vlada sprejela zakonodajo, ki naj bi pospešila prehod iz centraliziranega procesa določanja višine plač v decentraliziran sistem pogajanj na podje-

TEKMECA AVSTRALSKIH VOLITEV

PAUL KEATING

laburist, predsednik avstralske vlade

datum rojstva: 18. januar 1944

1958: Pri petnajstih letih opusti šolanje in postane sindikalni uslužbenec.

1959: Včlanil se v laburistično stranko.

1969: Izvoljen v parlament; je najmlajši avstralski poslanec.

1975: Imenovan za ministra za severno Avstralijo.

1983: Postane finančni minister.

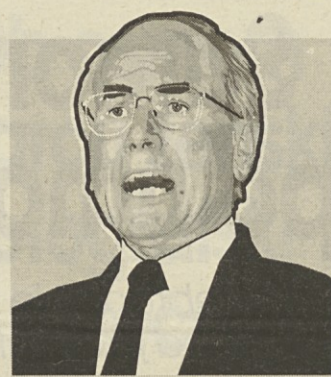
1984: Revija Euromoney ga razglasi za finančnega ministra leta.

1990: S premierom Bobom Hawkom sklene skrivni dogovor, po katerem bi premier po volitvah prepustil položaj Keatingu. Hawke odkloni.

1991: Odstopi s položaja, izvoljen za vodjo laburistov, postane premier.

1993: Laburisti petič zapored zmagajo na zveznih volitvah. Keating nastopi svoj drugi premierski mandat.

1996: Razpiše volitve za spodnji dom parlamenta in polovico senata, ker je vladi potekel triletni mandat.

JOHN WINSTON HOWARD

vodja opozicijske liberalne stranke

datum rojstva: 26. julij 1939

1961: Diplomira iz prava na univerzi v Sydneyju.

1974: Izvoljen v parlament kot poslanec sydneyjskega predmestja Bennelong.

1975: Član ministrstva v senci in minister za poslovne in potrošniške zadeve v opozicijski vladi v senci.

1977: Do marca 1983 zvezni minister za finance.

1982: Podpredsednik liberalne stranke.

1985: Do maja 1989 vodja parlamentarne opozicije

1989: Minister za industrijo, tehnologijo in trgovino v vladi v senci.

1993: »Senčni minister« za gospodarske odnose, generalni sekretar poslanske skupine opozicijskih strank v spodnjem domu parlamenta.

1995: Vodja opozicije.

REUTER

Za liberalca Johna Howarda je zmaga na volitvah vredna vsakega avstralskega centa (Reuter)

za radodarno delitev proračunskega denarja in obljubljenega znižanje zdravstvenih prispevkov. Konservativna koalicija tudi obljublja znižanje davkov za družine s srednjimi in nizkimi dohodki.

Tudi glede proizvodnih odnosov so razlike v

največ odobravanja z odprtjem avstralskega gospodarstva tuji konkurenci in z dokončanjem politike deregulacije bančnega sektorja. Toda vse od leta 1991, ko je v boju za položaj vodje laburistov premagal Boba Hawka, je nekdanji ljubljenec poslovnega sveta pri poslovn-

tnskih temeljih. To je storila po dolgih pogajanjih s sindikati.

Posledica tega je bila, da so delavske organizacije obdržale velik del vpliva in si zagotovile nekatere koncesije, ki delavcem na primer omogočajo lažje zmage pri pritožbah glede odpusta

da komisija za proizvodne odnose, ki je glavno arbitražno telo, je razsodila, da morajo delavci, ki se naprej uporabljajo kolektivno dogovarjanje, prejemati enake plače kot vsi drugi. Za nekatere industrialce je bilo neuspešno uvajanje odločnejših reform na področju trga

delovne sile veliko razočaranje. Vztrajajo pri zahtevi, da je za konkurenčnost avstralskega gospodarstva v mednarodnih merilih nujna večja prilagodljivost (kar tudi obljublja koalicija).

Iskanje avstralske identitete

Keating je bil tudi tisti, ki je sprožil polemiko o pretrganju vezi z britansko krono in razglasitev republike. Sam je že, kot prepričan republikanec, predlagal referendum o tem vprašanju, ki naj bi bil leta 1998 ali 1999. Med sedanjo politično kampanjo je se dejal, da bodo laburisti začeli preliminarne neobvezne volitve o tem, ali si Avstralcji na celu države želijo Avstralca.

Monarhisti so Keatinga večkrat obtožili, da izkorisca svoj položaj za manipuliranje z vprašanjem ustavne ureditve. Toda nihče ne more z gotovostjo trditi, da se Avstralcji zelo obremenjujejo s to zadevo, ki za volilni izid ne bo odločilna. Koalicija glede tega vprašanja le medlo obljublja nekakšno »ljudsko debato«.

Poskusi sprave z Aborigini je naslednja zadeva povezana z avstralskim iskanjem definicije nacionalne identitete. Taki poskusi potekajo po luknjašti cesti in vprašljivo je, na katero stran bodo potegnili večinoma meščanske volilce.

Vlada je bila izvoljena kmalu po tem, ko je Vrhovno sodišče, najvišja sodna oblast v Avstraliji, zavrnilo doktrino »terra nullius«, po kateri je bila Avstralija pred prihodom Evropejcev leta 1788 neobljudeno ozemlje. Namesto tega je sodišče odločilo, da je pod določenimi okoliščinami obstajalo nekaj, čemur bi lahko re-

kli prvotni lastniki ozemlja. Sprememba zgodovinske sodne odločitve v zakonu, ki je bil sprejet v skupščini, je bilo politično zmagoslavje. Vendar se zakon v praksi le s težavo izvaja. Dve leti po sprejetju zakona se se vedno raznemajo debate, ali domorodcem priznati pravico do ozemlja, ki ga zdaj zasedajo belci.

Keating pa bo največji politični kapital pridobil s svojo zunanjo politiko, kjer je pustil trajen pečat. Ni prvi avstralski politik, ki je usmerjal pozornost na azijske sosede, je pa koristim svoje države glede tega sledil s hvalevredno vztrajnostjo. Naredil je tudi nekaj nerodnih spodrseljavev. Z neprevidno opazko je pred dve leti predložil predlog, da se Avstralija močno vzpodbujala, je imel tudi svoje vzpone in padce. Toda topli odnosi z indonezijskim predsednikom Suhartom in podpis prvega sporazuma o vojaškem sodelovanju med dvema državama ter povečanje avstralske udeležbe na azijskih trgih so dosežki, ki močno povečujejo možnosti Keatinga na volitvah.

John Howard je s svojimi nastopi, večinoma na radijskih in televizijskih kanalih, ki so zvesti konzervativcem, le malo storil, da bi se otreles videza navadnega družinskega cloveka, ki ze celo zakonsko življenje živi v isti skromni hiši. Mogoče bi bilo bolje, če bi v kampanji bolj poudarjal teme, ki bi povečale koalicijske možnosti - potrebo po korenitejših gospodarskih reformah in finančnem redu.

BLIŽNJEVZHODNI MIROVNI PROCES

Hamas zaman ponuja roko sprave

Izrael vztrajno zavrača pogajanja s teroristi

JERUZALEM (Reuter) - Izraelski zunanji minister Ehud Barak je včeraj zavrnil pogovore s pripadniki islamske skupine Hamas, ki izvajajo bombne napade. Muslimanska skupina je v četrtek Izraelu namreč ponudila premirje v zameno za konec pobijanja njihovih pripadnikov in izpustitev njihovih zapornikov.

Barakov negativni odgovor na Hamasovo pomiritveno gesto je bil sicer le del. Izraelski zunanji minister namreč ni zaprl vrat celotni politični skupini Hamas, pač pa le njenemu militantnemu krilu - brigadam Kasam.

Četrtkovo izjavo o pogojih za premirje je Izraelu posredovala skupina Hamas skupaj s svojimi oboroženimi enotami. Zidovski državi je dala za odgovor na voljo en teden. Če Izrael na ponujeno mirovno gesto ne bo odgovoril pozitivno do 8. marca, bodo brigade Kasam lahko napadle kogarkoli v zidovski državi, je zapisano v izjavi. »To je idealna priložnost za izraelsko vlado, da se izogne nevarnosti krvavega konflikta in strahu pred vojno,« je se zapisal Hamas.

Izraelski ministrski predsednik Simon Peres javno ne more sprejeti Hamasove ponudbe, saj je kandidat na izraelskih volitvah, ki naj bi bile izvedene 29. maja letos. Pripadniki te skupine so namreč preteklo nedeljo v dveh samomorilskih bombnih napadih umorili 25 ljudi. Vendar palestinski in izraelski varnostni viri izjavljajo, da se je Izrael pred omenjenimi napadi skrivoma in neuspešno pogovarjal s Hamasovim političnim vodstvom. Hamas je uradno izjavil, da so bili napadi izraz maščevanja in da niso bili izvedeni z namenom, da bi spravili v zadrego palestinskega predsednika Jaserja Arafata. Zidovska država in njen veliki zaveznik - ZDA - pa sta začela izvajati se večji pritisk na Arafata, da bi ta Hamas onesposobil.

Peresov ugled upada, Netanyahujev narašča

V naslednji tabeli so prikazani rezultati (v odstotkih) anket javnega mnenja, ki merijo priljubljenost kandidatov za premiera pred izraelskimi volitvami 29. maja letos. Izraelski volilci so svoje glasove oddajali Simonu Peresu, izraelskemu premierju in voditelju Laburistične stranke, Benjaminu Netanyahuju, voditelju stranke Likud, in Davidu Levyju, nekdanjemu izraelskemu zunanjemu ministru, ki ima danes svojo stranko, ta pa se dogovarja, da bi se pridružil Likudu.

	Peres	Netanyahu	Levy	ne vem
1. marec	46	42	5	**
26. februar	46	43	5	6
23. februar	49	34	**	12
16. februar	49	35	5	**
9. februar	51	36	**	13
10. nov. 1995	54	23	**	**

*vprašani predvidevajo, da se bo Levy pridružil Likudovemu bloku
**brez podatka

Začetek novega obdobja v odnosih med Evropo in Azijo

BANGKOK (Reuter) - Včeraj se je v tajski prestolnici tudi uradno začelo zgodovinsko evropsko-azijsko srečanje na vrhu. Srečanje je odprl tajski premier Banharn Silpa-arch, ki je poudaril, da je najpomembnejši cilj vrha ustvariti nove poslovne odnose med Evropo in Azijo (Na sliki: telefon: Reuter). »Zbrali smo se s skupnim namenom, da bi ustvarili nove dinamične povezave in oblikovali novo partnerstvo med Evropo in Azijo,« je dejal tajski premier. Včerajšnji dan zasedanja je potekal v znamenju razprave o povečanju azijsko-evropskega gospodarskega vlaganja. Tajska je predlagala oblikovanje načrta za spodbujanje azijsko-evropskih naložb, ki naj bi ga sprejeli v naslednjih šestih mesecih. Tajski premier je pojasnil, da bodo večja medsebojna vlaganja tako Aziji kot Evropi pomagala pri krepitvi vezi v globalnem trikotniku med Azijo, Evropo in Severno Ameriko. To naj bi po mnenju azijskih voditeljev zagotovilo večjo globalno stabilnost.

Evropski komisar za trgovino sir Leon Brittan je tajski predlog pozdravil, hkrati pa je azijskim zunanjim ministrom pojasnil, da je Evropa pri svojih vlaganjih v azijsko gospodarstvo oklevala, ker ni bila nikoli povsem prepričana, kdo pise pravila. »Evropski investitorji morajo vedeti, kaksna so pravila in kdo in kdaj jih postavlja,« je dejal Brittan in dodal, da so se razmere v zadnjem času le spremenile in je postalo vlaganje precej enostavnejše. V Bangkoku pa je bilo tudi precej obstranskih in neuradnih srečanj. Najodmevnejši je bil pozgovor med portugalskim premierom Antoniom Guterresom in indonezijskim predsednikom Suhartom. Guterres je poudaril, da je Portugalska z Indonezijo pripravljena vzpostaviti omejene diplomatske odnose. Indonezija naj bi v zameno osvobodila voditelja upornikov na vzhodnem Timorju in zagotovila spoštovanje človekovih pravic na tem otoku.

SODIŠČE ZA VOJNE ZLOČINE V HAAGU JE VLOŽILO OBTOŽNICO PROTI GENERALU ĐUKIĆU

Goldstone je zbral dovolj dokazov

HAAG (Reuter) - Mednarodno sodišče Združenih narodov za vojne zločine v nekdanji Jugoslaviji je včeraj obtožilo srbskega generala Đorđeja Đukića. Đukić, eden od visjih oficirjev vojaškega poveljnika bosanskih Srbov Ratka Mladića, je obtožen sodelovanja pri dolgotrajnem obstreljevanju Sarajeva od maja leta 1992 do decembra leta 1995, ko naj bi umrlo več kot deset tisoč ljudi.

Obtožbo so izrekli le nekaj ur po tem, ko so tudi uradno razglasili, da je obleganje Sarajeva končano. Med obstreljevanjem Sarajeva je bilo zagrešenih veliko grozodejstev. Maja leta 1992 je bilo ob napadu na skupino ljudi, ki so čakali na kruh, ubitih dvajset civilistov, več kot sedemdeset pa jih je bilo ranjenih. Za napad so obtožili Srbe, ki pa so trdili, da je pokol izvedla muslimanska vojska, ki naj bi tako izzvala posredovanje Nata. Leto pozneje sta granati, ki sta prileteli na parkirišče, kjer je mladina igrala nogomet, terjali petnajst žrtve. Februarja leta 1994 je granata, ki je zadela osrednjo mestno tržnico, ubila 68 in ranila več kot dvesto ljudi.

Glavni haaski tožilec Richard Goldstone se je za obtožbo odločil po tem, ko je Đukić zavrnil sodelovanje z mednarodnim sodiščem in zahteval izpustitev. Goldstone se s tem ni strinjal. Dejal je, da obstaja dovolj dokazov, da Đukića obtožijo in ga tako zadržijo v pri-

poru haaskega sodišča.

Đukić je dejal, da se je po izbruhu vojne v jugoslovanski vojski upokojil in se pridružil vojski bosanskih Srbov. Beograjski tednik Vreme piše, da bi bil lahko Đukić glavna priča proti Mladiću in Karadžiću, ki sta obtožena izvajanja genocida. Tednik se sklicuje na vojaške vire, ki navajajo, da bi bil lahko Đukić za bosansko vlado in Združene narode neprecenljiv vir informacij. Kot vodja logističnih sil je namreč poznal vse srbske položaje v okolici Sarajeva, vedel je za dogajanje v srbskih koncentracijskih taboriščih, poznal pa je tudi podrobnosti sodelovanja med jugoslovansko vojsko in vojsko bosanskih Srbov. Karadžić naj bi lažni celo zahteval Đukićevo upokožitev, vendar je Mladić zahtevo zavrnil.

Obtožnica se po Goldstoneovih besedah za zdaj nanasa zgolj na Đukićevo vlogo pri obstreljevanju Sarajeva, ko naj bi armada bosanskih Srbov sistematično in preudarno streljala na civilne tarče, ki niso bile vojaškega pomena. Njen namen je bil pobiti, raniti in prestrašiti civilno prebivalstvo. Đukića v ponedeljek caka uvodno zaslišanje, potem pa se bo začel dolgotrajen sodni proces, ki bo brzkone trajal več mesecev. Goldstone je dejal, da bodo obtožnica proti Đukiću najverjetneje se dopolnili, saj je pričakovati, da bo nadaljnja preiskava odkrila se več dokazov.

BOSNA IN HERCEGOVINA PRAZNUJE DAN DRŽAVNOSTI

Cena svobode je bila ogromna

Podpredsednik Ganić Srbom ponuja »resničnost velike Evrope«

SARAJEVO (Reuter) - Bosna je včeraj prvič v miru praznovala dan neodvisnosti. 1. marec je namreč dan, ko so leta 1992 razglasili rezultate referenduma o odcepitvi od Jugoslavije. Podpredsednik muslimansko-hrvaške federacije Ejup Ganić se je ob prazniku poklonil tisočim ljudem, ki so izgubili življenje v najhujšem evropskem konfliktu po koncu druge svetovne vojne. Obljubil je, da bo Bosna s močno vojsko ohranila svojo neodvisnost.

»Cena, ki smo jo plačali za svobodo, je bila strasna,« je dejal Ganić v govoru v koncertni dvorani, ki je bila nekoč last JLA. Dejal je, da bo Bosna s pomočjo zelo močnega obrambnega sistema ostala neodvisna država. Ganić je poudaril, da je za-

hiteva po združitvi Mostarja preskus bosanskih odnosov s Hrvaško. Bosanske Srbe je pozval, naj ne zapuščajo muslimansko-hrvaške federacije. »Srbom namesto temnega obdobja ponujamo vstop v 21. stoletje. Namesto iluzij o veliki Srbiji jim po-

nujamo resničnost velike Evrope,« je dejal Ganić, ki je pred govorom v koncertni dvorani obiskal pokopališče Kovaci na Bascarsiji, kjer je položil cvetje k spomeniku žrtvam vojne. Predsednik Alija Izetbegović pa je poslano svojem ljudstvu povedal kar v bolnišnici, kjer se zdravi zaradi težav s srcem. Prebivalce je pozval, naj pomagajo pri oblikovanju vojnih družbe, ki bo temeljila na strpnosti in svobodi. Bosna je ob dnevu neodvisnosti od evropskih držav prejela veliko čestitk.

NOVICE

Kongres Srbske socialistične stranke

BEOGRAD (STA, M.M.) - Danes se bodo predstavniki Srbske socialistične stranke (SSS) zbrali na kongresu. Stranka, ki je nastala leta 1990 iz nacionalističnega krila srbskih komunistov in tedanje Socialistične zveze delovnega ljudstva, se želi na tokratnem kongresu predstaviti kot moderna stranka levega, ki bo Srbijo vodila v naslednje stoletje. V zadnjih tednih je v SSS prislo do stvilnih kadrovske sprememb, tako da je novih približno sedemdeset odstotkov udeležencev kongresa. Na kongresu naj bi osvežitev dozvelo tudi najvišje vodstvo stranke, ob čemer tiskovni predstavnik SSS Ivica Dacić poudarja, da »stranka ne potrebuje ljudi, ki se niso nikoli identificirali s strankino levo usmerjenostjo«. V takšnem stališču je že mogoče zaznati osnovno usmerjenost kongresa, namreč obračun z nacionalisti. Visoko nad vsakdanjimi spori bo seveda ostal Slobodan Milošević, ki drži v rokah vse niti strankine in državne politike. Z novim programom Srbija 2000 - korak v novo stoletje se želijo srbski socialisti predstaviti kot v tržno gospodarstvo usmerjena stranka, ki se zavzema za demokratično, svobodno in bogato družbo ter socialno pravičnost. SSS je doslej zavrnila obsežno lastninjenje državnih podjetij, vendar svoja stališča cedalje bolj spreminja, saj po ukinitvi mednarodnih gospodarskih ukrepov ni več dotoka tujega kapitala, zaradi česar je postalo očitno, da državna podjetja ne bodo mogla obnoviti proizvodnje.

Priročnik o Bosni za ameriške vojake

ZAGREB (STA) - Ameriško obrambno ministrstvo je za pripadnike svojih enot v BiH izdalo priročnik z različnimi podatki in nasveti, ki naj bi vojakom olajšali življenje v državi, za katero so doslej slisali le prek CNN. Bosnia Handbook, ki je rezultat večmesečnega dela ameriških obveščevalnih služb, je razdeljen na dva dela: v prvem so zemljepisni, podnebni, zgodovinski in politični podatki, v drugem pa vojaške teme, vključno z organizacijo, doktrino in opremljenostjo »nekdanj vojskujocih se strani«. V poglavju o zgodovini so kronološko nanizani podatki iz zgodovine držav nekdanje Jugoslavije. Poudarjen je stavek, da imajo »Slovenci, Hrvati, Srbi, Bosnjaki, Črnogorci in Makedonci svoje lastne zgodovinske korenine, legende in teznje«. O Slovencih piše, da so se stoletja bojevali, da bi ustvarili in nato ohranili lastno kulturno identiteto, najprej pod Francozi, kasneje pa v okviru Avstroogrške monarhije. Mimogrede je omenjen tudi napad JLA na Slovenijo in Hrvaško. Ameriškim vojakom priročnik pojasnjuje, da je bila »Slovenija v nasprotju s Hrvaško na vojno bolj pripravljena in da na svojem ozemlju ni imela srbske manjšine«. Precej prostora je namenjenega tudi skrbi za zdravje vojakov. Uporabljajo lahko le vodo in hrano, ki jo dobivajo od zanesljivih dobaviteljev. Kot edino zaščito pred spolnimi boleznimi priročnik priporoča vzdržnost.

MESEČNA TISKOVNA KONFERENCA ZUNANJEGA MINISTRA

Delo diplomatov spodbija očitke

Poziv k ustavitvi dvojne igre nekaterih krogov

LJUBLJANA - Slovenski zunanji minister Zoran Thaler je včeraj na redni mesečni tiskovni konferenci večino svojega nastopa posvetil odgovoru na interpelacijo, ki jo je proti njemu vložila skupina poslancev državnega zbora.

Minister je zavrnil očitke o domnevnem kršenju zakona o zunanjih zadevah in ustave ter poudaril, da je njegovo ministrstvo v letu 1995 na vseh področjih delovanja doseglo pomemben napredek, kar dokazuje tudi poročilo o delu ministrstva. O odnosih z Italijo je ponovil, da se Ljubljana ne strinja z italijanskim stališčem, po katerem je ureditev dvostranskih odnosov z Rimom pogoj za sklenitev sporazuma o pridruženem

članstvu z Evropsko unijo. Podobno mnenje je izrazil tudi evropski parlament, ki sicer zahteva uskladitev naše zakonodaje o nepremičninah z načeli, ki jih zagovarja EU, vendar pa dvostranski odnosi z Italijo ne bi smeli ogroziti našega približevanja petnajsterici. Thaler je se poudaril svojo željo, da določene politične skupine prekinejo dvojno igro, v kateri po eni strani kritizirajo vlado zaradi domnevnega zastoja v pribli-

ževanju EU, hkrati pa nasprotujejo sprejemu evropsko usmerjene zakonodaje. Prizadevanja vlade sta podprla tudi gosta, ki sta nedavno obiskala našo državo - britanski zunanji minister Rifkind in francoski minister za evropske zadeve Barniere. Njuni pohvali, da Slovenija ne izpolnjuje le pogojev za pridruženost, ampak tudi veliko pogojev za polnopravno članstvo v EU, sta dokaz več, da je strategija ministrstva, ki v naslednjih dveh letih predvideva začetek pogajanj o vključitvi v petnajsterico, pravilna.

Janez Vouk

Minister za zunanje zadeve Zoran Thaler je odločno zavrnil vse očitke podpisnikov interpelacije (Foto: U. Potočnik)

V OSPREDJU

Zunanje ministrstvo o španskem predlogu

LJUBLJANA (STA) - Cilj Republike Slovenije je polnopravno članstvo v Evropski uniji do leta 2001. Španski kompromisni predlog predstavlja vmesno stopnjo na poti do tega cilja, saj bi s sprejetjem predloga deblokirali podpis sporazuma o pridruženem članstvu. Tako bo Slovenija vključena v krog kandidatov za polnopravno članstvo v EU, je zapisano v sporočilu slovenskega zunanjega ministrstva.

Spanija je kot predsedujoča EU v začetku avgusta lani predstavila pobudo za kompromis, ki bi Sloveniji zagotovil podpis sporazuma o pridruženem članstvu. Med elementi pobude sta bila dvostranski dogovor med Slovenijo in Italijo ter predlog, naj slovenska vlada državnemu zboru predlaga spremembe predloga zakona o lastninski in drugih stvarnih pravicah. Gre za izpustitev člena, ki zahteva, da morajo tujci, ki nimajo več stalnega bivališča v Sloveniji, odtujiti nepremičnino, ki so jo pridobili, ker so imeli stalno bivališče v Sloveniji. Pobuda je vsebovala tudi predlog, da naj se 99. členu predloga zakona doda točka, v kateri se državljanom EU, ki so tri leta zakonito bivali na ozemlju Slovenije, za-

gotovi pravico do nakupa nepremičnin. Slovenija in EU naj ob 64. členu sporazuma o pridruženem članstvu izmenjajo pismi, ki bi postali sestavni del dokumenta. Slovenija naj bi se zavezala, da bo štiri leta po ratifikaciji sporazuma popolnoma sprostila pretok kapitala in odstranila prepreke za nakup nepremičnin za državljane EU. Na poziv španske strani, naj Ljubljana poda svoje pripombe, je bilo ocenjeno, da dvostranski sporazum z Italijo ne more biti pogoj za podpis sporazuma. Slovenija je se predlagala, naj se vsebina pisem k 64. členu sporazuma dopolni z dodatkom, po katerem bi bilo odpiranje trga nepremičnin povezano s pridobivanjem polnopravnega članstva v EU.

Predsednik vlade Janez Drnovšek je decembra predsednika Evropske komisije Santerja in španskega premiera Gonzaleza obvestil, da je Slovenija izpolnila vse tri pogoje, postavljene marca lani v skupni izjavi sveta ministrov in Evropske komisije, ter uskladila dogovor s Spanijo o vsebini kompromisnega predloga. Vodja slovenske misije pri EU, veleposlanik Boris Cizelj, je 1. decembra predal pismo španskemu

veleposlaniku pri EU Elorzi in ga obvestil, da Slovenija sprejema pobudo, če njeno sprejetje zadostuje za podpis sporazuma in tako odpade pogoj dvostranskega sporazuma z Italijo. V pismu je se zapisano, da je vlada pripravila nov predlog zakona o lastninskih in stvarnih pravicah, v katerem je upoštevala evropske pripombe. V celoti je bil crtan 101. člen, ki je predvideval obvezo odtujitve nepremičnin za tujce, ki nimajo več stalnega bivališča v Sloveniji. Vlada je v predlogu 100. členu dodala novo točko, po kateri lahko lastninsko pravico do nepremičnin pridobi »tujec, ki je najmanj tri leta legalno bival v Republiki Sloveniji«, in dodala 106. člen, ki določa, da se kot triletno bivanje pojmuje triletno neprekinjeno zakonito bivanje v Sloveniji po 25. juniju 1991. Spanija je bila s pismom zadovoljna, z doseženim kompromisom pa so se strinjale tudi druge članice EU razen Italije, ki je zelela, da se vprašanje podpisa slovenskega sporazuma o pridruženem članstvu rešuje med njenim predsedovanjem EU. Italija se vedno nasprotuje podpisu asociacijskega sporazuma s Slovenijo, se piše v sporočilu.

NOVICE

Pititto odgovarja na Thalerjeve izjave

RIM (STA/Ansa) - »Moram se prepričati, če so med ovadbami tudi ekstremni primeri, poleg tega pa je moja dolžnost, da poiščem in ugotovim, kdo so odgovorni, saj v Italiji velja načelo kazenske odgovornosti.« je v odgovoru na izjave slovenskega zunanjega ministra Zorana Thalerja poudaril rimski tožilec Giuseppe Pititto. Kot poročila agencija Ansa, je na Pitittovem seznamu za zaslišanje 82 oseb, med katerimi je 30 Italijanov, preostali pa so Slovenci. Obtožnica jih bremeni genocida nad Italijani v Istri in Dalmaciji med letoma 1943 in 1947. V sodnih krogih se je izvedelo, da namerava Pititto izdati zaporni nalog za nekatere osumljence, kar bi ob obtožbi za genocid pomenilo zahtevo po takojšnji pravni izročitvi. Med osebami, s katerimi se ukvarja italijansko tožilstvo, se omenja tudi nekdanji sodnik Ivan Matika, ki bi naj bil, po poročanju italijanske tiskovne agencije Ansa, eden najodgovornejših za omenjene pomore.

Skupna izjava štirih naslednic SFRJ

WASHINGTON (STA) - Štiri države, naslednice Jugoslavije (BiH, Hrvaška, Makedonija in Slovenija) so včeraj v Washingtonu podpisale skupno izjavo, v kateri opozarjajo, da bodo zahtevale odškodnino od vsakogar, ki bi v procesu sproščanja lastnine SFRJ oskodoval njihove interese in pravice iz naslova nasledstva. Zunanji ministri BiH, Hrvaške, Makedonije in Slovenije v izjavi menijo, da imajo v primeru, če bi prišlo do kršenja njihovih pravic in interesov, ki izhajajo iz resolucije o odpravi sankcij proti ZRJ, pravico zahtevati odškodnino. Resolucija Varnostnega sveta št. 1022 določa sprostitev nekaterih zamrzjenih sredstev in lastnine SFRJ ter načine zaščite interesov in pravic naslednic nekdanje države. Ministri v izjavi poudarjajo, da so se njihove vlade vedno zavemale za to, da bi se naslednice SFRJ dogovorile o razdelitvi sredstev in lastnine ter o razporeditvi obveznosti nekdanje Jugoslavije v skladu z določili resolucije 1022. Mednarodna arbitražna komisija je izdala 15 stališč o različnih pravnih vidikih nasledstva, vendar pa zastoja pogajanj se do januarja 1996 ni bilo mogoče odpraviti. »Naše vlade želijo poudariti dejstvo, da Narodna banka Jugoslavije kot centralna banka nekdanje SFRJ zaradi razpada države ne obstaja več. Nase vlade ne priznavajo nobene odločitve nekdanje Narodne banke Jugoslavije niti nove ustanove, ki nosi isto ime,« poudarjajo ministri v izjavi.

EU mora nameniti več podpore družini

BRUSELJ (STA) - Družine se po vsej Evropi spopadajo z ogromnimi pritiski in niso deležne podpore, ki jo potrebujejo, je ugotovil evropski opazovalec odbora za nacionalno družinsko politiko, ki ga je Evropska komisija ustanovila leta 1989. Opazovalec je v poročilu za obdobje od januarja 1994 do marca 1995 opozoril, da za številne prebivalce Evropske unije družinsko življenje ni združljivo z njihovimi socialnimi in ekonomskimi razmerami. V EU niti ena država ne zadovoljuje potreb po skrbi za otroke. Povečuje se prepad med tistimi družinami, ki imajo delovna mesta zagotovljena, in tistimi, ki živijo v stalni negotovosti ali pa so žrtve brezposelnosti. Poročilo poudarja, da je treba zagotoviti politiko za uskladitev dela in družinskega življenja, tako da bi vsem članom družine omogočili kakovostno življenjske razmere, družinam pa, da lahko poskrbijo za ostarele ali prizadete ljudi.

Die Zeit la Repubblica Newsweek Frankfurter Allgemeine The Guardian

V ZRCALU TUJEGA TISKA

Oljna vejica za papeža

Nihče ni mogel z gotovostjo reci, da bo Slovenija, ki je leta 1990 postala neodvisna, dejansko uresničila svoje namere, da se bo spremenila v moderno evropsko državo. Preveč različne so bile sile, ki so se združile v Ljubljani. Čeprav so se v letu 1992 sestavili koalicijski porajalci težave, je kljub temu uspela ustvariti ambiciozno gospodarsko in finančno politiko. Proračun so uspešno sanirali, slovenska valuta je konvertibilna in stabilna. Privatizacija podjetij napreduje, čeprav »rdeči direktorji« posnamejo večino privatizacijske sredstva. Notranja in zunanja varnost države sta zagotovljeni.

Po odhodu Združene liste socialdemokratov preostali koalicijski par navkljub vsem crnogledim napovedim deluje se bolje. V krakem času je premier Drnovšek preoblikoval vlado; posamezne ministre je parlament potrdil kljub izgubi absolutne večine. Sporni zakon o reformi pokojninskega sistema, zaradi katerega je ZSLD odšla v opozicijo, so kljub temu sprejeli. In neposredno po koalicijskih težavah je celo najbolj sporna notranjepolitična namera premagala vse parlamentarne ovire. Pred kratkim je državni zbor sprejel predlog solskega zakona, zaradi katerega je bilo v zadnjih treh letih veliko vroče krvi. Če bo ta zakon - po prehodnem obdobju - nekje ob prelomu tisoletja stopil v veljavo in če do takrat njegovo bistvo

ne bodo spremenili ali pa omilili z določili o izvajanju zakona, bi lahko pomenil osnovo za korenito spremembo slovenskega solstva, ki je bilo doslej izključno pod upravo države.

Solski zakon ureja novo razčlenitev izobraževalnih ustanov in njihovo pedagoško delo. Določa tudi kriterije za začetek solanja pri šestih (do zdaj sedmih) letih in prehode z ene na drugo stopnjo sole. Posebna določila veljajo za poklicne sole in izobraževanje odraslih, kot tudi za sole na območjih s pretežno italijanskimi ali madžarskimi prebivalstvom, ki sta edni zakonsko priznani manjšini v Sloveniji.

Novost v novi solski zakonodaji je enakopravnost javnih (državnih, komunalnih) sol z zasebnimi solami, ki naj bi do 85 odstotkov sredstev, ki jih potrebujejo, dobile iz državne blagajne. Strokovno usposobljene izpitne komisije, ki jih ministrstvo za solstvo določi v soglasju z nosilci izobraževalnega postopka, po zakonu skrbijo, da imajo te sole določeno stopnjo izobraževanja.

Pravna varnost od zdaj obstaja tudi za konfesionalne (cerkvene) sole, o njihovem financiranju pa se vedno poteka spor med katoliško cerkvijo in državo. Vrnitev nekdanjega premoženja, s katerim nameravajo škofije financirati svoje sole in socialne ustanove, so v soglasju levih in desnih sil izključili iz privatizacijskega zakona.

Da pa novi solski zakon v javnih solah (sicer le v zadnjih treh letih devetletnega osnovnega solanja) dopušča predmet »religija in etika«, o katerem je bilo veliko srditih razprav v parlamentu, in ki ga povrh tega lahko poučujejo absolventi teološke fakultete - po petdesetih letih ateistične vzgoje meji že na čudež.

Toda to, kar sem nam sprva zdi pravi čudež, je pravzaprav le kompromis, ki so ga sprejeli kršćanski demokrati (SKD), ljudska stranka (SLS), Janševi socialdemokrati (SDSS), nacionalna desnica (SND) in neodvisni (SSP), medtem ko so ga ZSLD, demokratska stranka (DS) in nacionalna stranka (SNS) zavrnili. Liberalni demokrati, največja vladna stranka, pa so bili glede tega vprašanja deljeni: levo, »reformokomunistično« krilo je glasovalo proti, »trznogospodarsko-liberalno« krilo, ki (sicer polovičarsko) odobrava poučevanje etičnih in religioznih vrednot, pa je glasovalo za. Od razlogov, ki so morda v največji meri pripomogli k sprejemu zakona, je treba poudariti predvsem naslednjega: letos maja je napovedan prvi pastoralni obisk papeža. »Kvazi-laično« vladana, toda tradicionalno katoliška država, katere neodvisnost od Beograda je kot prvi priznal Vatikan, je papežu v Ljubljani, prvi postaji njegovega obiska, podarila prvo oljno vejico.

Reinhard Olt / FAZ

Večernji list

JASNO	ZMERNO OBLAČNO	OBLAČNO	RAHEL	ZMEREN	MOČAN	RAHEL	ZMEREN	MOČAN	NEVIHTE	VETER	MEGLA	TOPLA FRONTA	HLADNA FRONTA	OKLUZIJA	SREDIŠČE CIKLONA	SREDIŠČE ANTI-CIKLONA

DOLŽINA DNEVA
Sonce bo vzšlo ob 6.39 in zasllo ob 17.50. Dan bo dolg 11 ur in 11 minut.

ONESNAŽENOST ZRAKA

	1.3	29.2
Ljubljana	Bežigrad	
Trbovlje		
Zagorje		
Hrastnik		
Maribor		

Mejna imisijska vrednost: 350 mikrogramov/m³
Kritična imisijska vrednost: 700 mikrogramov/m³

BIOPROGNOZA
Vpliv vremena bo ugoden in spodbuden. Potreba po spanju se bo povečala, spanec pa bo globok in sproščujoč.

LUNINE MENE
Luna bo vzšla ob 15.12 in zasllo ob 4.47. Ščip bo 5. marca, ob 10. uri in 23 minut.

SNEŽNE RAZMERE

	cm
Mariborsko Pohorje	120
Rogla	180
Zatnik	120
Vogel	175
Krvavec	120
Kranjska gora	60 do 80
Kanin	do 355
Cerkno	150

Na omenjenih smučiscih naprave obratujejo. Na Mariborskem Pohorju je nočna smuka možna do 21. ure, v Libojah pri Zalcu do 18. ure in na smučiscih Straza na Bledu in Rimski vrelci do 20. ure. Tekaske proge so urejene na Kopah, Veliki planini, Rogli, Kalici, Pokljuki, v Kranjski gori, Logatcu, Mariborskem Pohorju, Rog-Crmosnjicah in Sodražici. Sankaliska so urejena na Mariborskem Pohorju, v Kranjski gori, na Zatniku, Krvavcu, na Klicu in v Logatcu. Dostop do Ivarčko Osvena je možen z zimsko opremo.

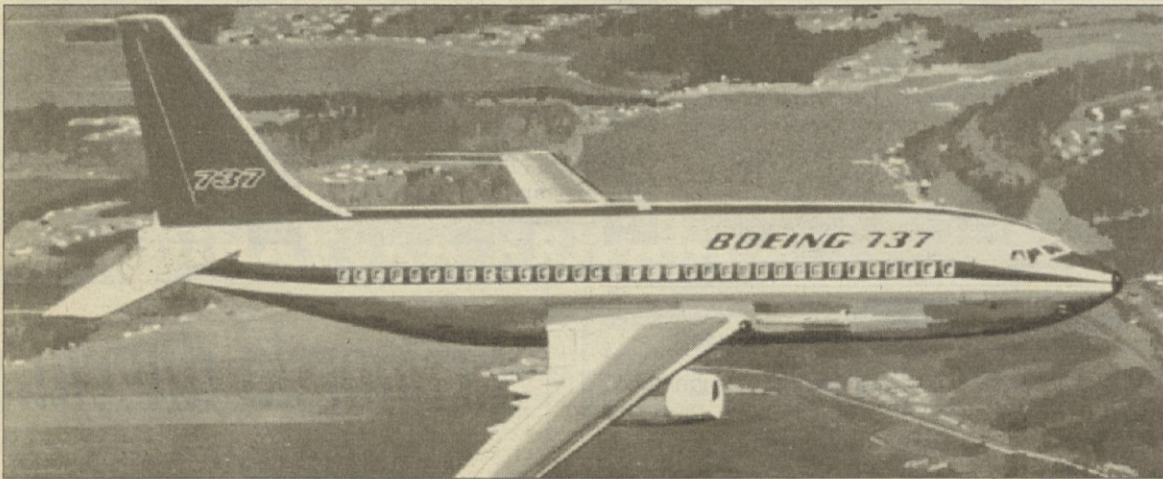
TEMPERATURE IN VISINE SNEGA V GORAH

	°C	
500 m	1	150 cm
1000 m	-4	
1500 m	-9	do 180 cm
2000 m	-13	
2500 m	-16	280-380 cm
2864 m	-19	

Tveganje pred snežnimi plazovi je splošno in stalno. V visokogorju Julijskih Alpah je 4. stopnje, drugod 3. po petstopenski lestvici. Sneg se se ni dobro sesedal. Veter je napihal nove zamete in opasti, ki so se zelo nestabilne in se ob najmanjši dodatni motnji lahko splazijo. Snežna odeja je mehka in se globoko predira, tako da je tudi gibanje v gorah močno oteženo.

SVET / SLIKA PRI SLIKI...ZGODBA PRI ZGODBI...PA ŠE RES JE

V letalski nesreči B-737 v Peruju umrlo 123 oseb

AREQUIPA (PERU) - Predsinocnim ob 21. po krajevnem času, ko je bilo v srednji Evropi 2.30, je v Andih strmoglavilo perujsko potniško letalo boeing 737, ki je imelo na krovu 123 oseb. Nekaj minut pred strmoglavljenjem je pilot letala sporočil kontrolnemu stolpu letališča v Arequipi, da ima tehnične težave, takoj nato je letalo izginilo z radarskih zaslonov. Pilot nekega drugega perujskega potniškega letala, ki je prav tedaj letelo na istem območju, je sporočil, da je pred strmoglavljenjem opazil plamene na levem krilu boeinga 737, kar so potrdili tudi ovidci.

Boeing 737 perujske letalske družbe Faucett je bil iz Lime namenjen v Tacno z vmesnim postankom v Arequipi. Na krovu je bilo poleg šestčlanske posadke 117 potnikov, od katerih 77 Peruancev, 33 Cilencev, po dva Belgijca, Kanadčana in Brazilca ter en Bolivijec. Letalo je strmoglavilo pri Yuri, kakih 17 kilometrov severno od letališča v Arequipi. Vojska in varnostne sile, ki so se le s težavo pribile do težko dostopnega območja na višini 2.000 metrov, so sporočile, da so razbitine letala razstresene na širokem območju in da ni preživelih ter da se niso našli rdeče in črne skatle. Vojska in policija sta zastrazili celotno območje v pričakovanju prihoda enot perujske civilne zaščite in preiskovalcev. Vzroki nesreče niso znani. Poleg vesti o gorečem levem krilu pa je treba navesti, da je prav takrat nad celotnim območjem vladalo izredno slabo vreme.

To je že tretja letosnja letalska nesreča v Latinski Ameriki. Prva se je pripetila pri Santo Domingu, kjer je carterško letalo z nemškimi turisti strmoglavilo v morje (170 mrtvih), druga pa v Paragvaju, kjer je tovorno letalo strmoglavilo na barakasto naselje pri Asuncionu.

Danski nacisti imajo svoj radio

KØBENHAVN - Danski neonacisti so v sredo zvečer prvič izrabili pravico do lastne radijske postaje. Po polurni oddaji njihove radijske postaje »Radio Oasen«, ki jo je bilo moč slišati le v kopenhavnskem predmestju Greve, je vodja nacistične skupine DNSB (Dansko nacionalsocialistično gibanje) Jonni Hansen v intervjuju za casnik »B.T.« dejal: »Držali smo se vseh dolocil.«

Ta casopis je program oznacil za »kemico ociscenega od napadov na tujce, begunce in zide«, ki jih je Hansen lani »se napovedoval. Nacistična skupina DNSB s sedežem v Greveju, ki ima priblizno trideset članov, je edina skupine te vrste na Danskem. Leta 1995 je ta skupina po dolgih razpravah z ministrstvom za kulturo dobila pravico do lokalne radijske frakcije in dve večerni oddaji na teden. Vsa pravna prizadevanja za prepričitev njihove oddaje so bila brez uspeha, ker na danskem ni zakonske prepovedi nacistične propagande.

Hansenovi skupini uspelo dokazati »zakoreninjenost v družbi«, ki je odlocilen pogoj za dodelitev lastne radijske frekvence. Ze pred prvo oddajo danskih neonacistov, ki razpolagajo le s tri metre visokim radijskim oddajnikom, so danske oblasti napovedale natančni kontrolo programa in zagrožile s takojšnjim odvzemom licence, ce bo v oddaji zaslediti rasistično gonjo ali druge krsitve zakonskih dolocil.

Pilot harrierja se je rešil

Zaporedni posnetki strmoglavljenja reaktivca mornariških strelcev AV-8B harrier v Arizonski puščavi. Pilot se je pravocasnno katapultiral. (Telefoto AP)